

Mellanöstern och Nordafrika

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande motioner om Mellanöstern och Nordafrika. Betänkandet fokuserar på Irak och Syrien, Egypten, Israel och Palestina, Västsahara, Iran och Libyen. Utskottet föreslår att riksdagen avslår alla motionsyrkanden.

I betänkandet finns 14 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 150 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2014/15 och 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Irak och Syrien m.m.	8
Egypten	20
Israel och Palestina.....	21
Västsahara	32
Iran	35
Libyen	38
Övriga yrkanden.....	41
Reservationer	42
1. Bekämpande av Daish i Irak och Syrien, punkt 2 (L).....	42
2. Bekämpande av Daish i Irak och Syrien, punkt 2 – motiveringen (V)	42
3. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (SD).....	44
4. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (L).....	45
5. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (KD)	46
6. Erkännande av folkmord i Irak och Syrien, punkt 4 (SD, L, KD)	47
7. Situationen för kopter i Egypten, punkt 5 (SD)	49
8. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (SD).....	50
9. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (C)	51
10. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (V).....	53
11. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 – motiveringen (M, L, KD)	63
12. Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västsahariska flyktingar, punkt 7 (SD)	64
13. Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västsahariska flyktingar, punkt 7 – motiveringen (V)	65
14. Mänskliga rättigheter i Iran, punkt 8 (V).....	66
Särskilt yttrande.....	70
Situationen i Syrien m.m., punkt 1 (M)	70
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	72
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	72
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	77
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avslås av utskottet i förslagspunkt 10.....	88
<i>Tabell</i>	
Övriga yrkanden	88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Situationen i Syrien m.m.**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 26 i denna del.

2. **Bekämpande av Daish i Irak och Syrien**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 1 och 4 samt

2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) yrkande 1.

Reservation 1 (L)

Reservation 2 (V) – motiveringen

3. **Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 5–8,

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–7,

2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–7,

2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och

2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–3.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (L)

Reservation 5 (KD)

4. **Erkännande av folkmord i Irak och Syrien**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1266 av Robert Halef (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) yrkande 2.

Reservation 6 (SD, L, KD)

5. **Situationen för kopter i Egypten**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2766 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

2015/16:2127 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 7 (SD)

6. **Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2–19,

2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och
2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (M, L, KD) – motiveringen

7. Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västsahariska flyktingar

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2743 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2015/16:2128 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V) – motiveringen

8. Mänskliga rättigheter i Iran

Riksdagen avslår motion

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4 och 6–8.

Reservation 14 (V)

9. Situationen i Libyen

Riksdagen avslår motion

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 26 i denna del.

10. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:202 av Fredrik Malm (FP),

2014/15:417 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (FP),

2014/15:679 av Said Abdu (FP),

2014/15:871 av Annika Eclund (KD),

2014/15:879 av Tuve Skånberg (KD) yrkande 2,

2014/15:1392 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:1396 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (KD),

2014/15:1399 av Tuve Skånberg (KD) yrkandena 1 och 2,

2014/15:1554 av Caroline Szyber och Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3,

2014/15:1722 av Désirée Pethrus och Annika Eclund (KD),

2014/15:1742 av Johan Büser (S),

2014/15:2092 av Yilmaz Kerimo (S),

2014/15:2094 av Yilmaz Kerimo (S),

2014/15:2105 av Markus Wiechel (SD),

2014/15:2146 av Monica Green m.fl. (S),

2014/15:2165 av Shadiye Heydari m.fl. (S),

2014/15:2195 av Lawen Redar (S),

2014/15:2196 av Lawen Redar (S),

2014/15:2266 av Markus Wiechel (SD),
2014/15:2295 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2014/15:2301 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S) yrkandena 1 och 2,
2014/15:2311 av Mikael Oscarsson (KD) yrkandena 1 och 2,
2014/15:2398 av Robert Halef (KD),
2014/15:2436 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1,
2014/15:2797 av Lawen Redar m.fl. (S),
2014/15:2818 av Åsa Westlund (S) yrkandena 1 och 3,
2015/16:540 av Fredrik Malm (FP),
2015/16:784 av Robert Hannah (FP) yrkandena 1–4,
2015/16:1144 av Annika Lillemets och Valter Mutt (båda MP)
yrkandena 1 och 2,
2015/16:1212 av Said Abdu (FP),
2015/16:1267 av Robert Halef (KD),
2015/16:1268 av Robert Halef (KD),
2015/16:1269 av Robert Halef (KD) yrkandena 1 och 2,
2015/16:1271 av Robert Halef (KD) yrkandena 1 och 3,
2015/16:1409 av Monica Green (S),
2015/16:1410 av Yilmaz Kerimo och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda
S),
2015/16:1497 av Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD)
yrkandena 1–3,
2015/16:1522 av Hillevi Larsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2015/16:1532 av Thomas Strand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2015/16:2141 av Emanuel Öz och Yilmaz Kerimo (båda S) yrkandena
1–3,
2015/16:2144 av Åsa Westlund (S),
2015/16:2145 av Åsa Westlund (S) yrkandena 1–3,
2015/16:2158 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S) yrkandena 1–3,
2015/16:2191 av Johan Büser och Yasmine Larsson (båda S),
2015/16:2802 av Jabar Amin (MP),
2015/16:2803 av Jabar Amin m.fl. (MP),
2015/16:2809 av Lawen Redar m.fl. (S),
2015/16:2818 av Markus Wiechel (SD),
2015/16:2840 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 och
2015/16:2908 av Magnus Oscarsson (KD).

Stockholm den 28 april 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Serkan Köse (S) och Pernilla Stålhammar (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utrikesutskottet följer löpande utvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika. I motionsbetänkande 2012/13:UU8 behandlade utskottet motionsyrkanden med anknytning till regionen. Enbart under nuvarande riksmöte har utskottet tagit emot ett antal högnivåbesökare från Mellanöstern och Nordafrika. Den 18 september 2015 träffade utskottet Iraks talman, dr. Salim al-Jabouri. Den 14 oktober 2015 tog utskottet emot en parlamentarikerdelegation från Kuwait. Den 16 januari 2016 besöktes utskottet av Marockos talman Rachid Talbi Alami.

Som en del av beredningen av detta betänkande har utskottet under våren 2016 även tagit del av flera föredragningar om Mellanöstern och Nordafrika. Den 1 mars föredrog biståndsminister Isabella Lövin Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen 2016–2020. Den 3 mars föredrog Gunnar Karlson från Försvarsmakten utvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika. Magnus Ranstorp, forskare vid Försvarshögskolan, fokuserade i sin föredragning för utskottet den 8 mars framför allt på terrororganisationen Daish. Samma datum fick utskottet besök av Staffan de Mistura som är FN:s generalsekreterares särskilda sändebud för Syrienkrisen. Den 22 mars fick utskottet en föredragning om utvecklingen i regionen av Per Jönsson, forskare vid Utrikespolitiska institutet. Internationell terrorism var temat för den föredragning som Säkerhetspolisens generaldirektör Anders Thornberg genomförde för utskottet den 26 april 2016.

Den 16–19 februari 2016 besökte utskottet Israel och Palestina. Inför resan föredrog tjänstemän från Utrikesdepartementets enhet för Mellanöstern och Nordafrika situationen i Israel och Palestina för utskottet.

Folkpartiet har bytt namn till Liberalerna.

Utskottets överväganden

Irak och Syrien m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om situationen i Syrien m.m., bekämpande av Daish i Irak och Syrien, skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet samt erkännande av folkmord i Irak och Syrien.

Jämför reservationerna 1 (L), 2 (V), 3 (SD), 4 (L), 5 (KD) och 6 (SD, L, KD) samt särskilt yttrande (M).

Motionerna

Situationen i Syrien m.m.

I kommittémotion 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 26 i denna del anges bl.a. att ett sönderfall av länder som exempelvis Syrien skulle kunna få förödande konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Det understryks att våldet i Syrien måste upphöra och att den humanitära rätten, inklusive det humanitära tillträdet, måste respekteras. Det betonas att den syriska konfliktens parter och det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar för att uppnå en politisk lösning på konflikten och att en sådan politisk lösning måste vara bred och inkluderande. Vidare framhålls vikten av att Sverige fortsätter att ge ett långsiktigt bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling i bl.a. Syrien. Det framhålls därutöver att läget i Syrien och dess grannländer ställer krav på att svenskt bistånd omprioriteras för att möta den akuta krisen.

Bekämpande av Daish i Irak och Syrien

I kommittémotion 2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkande 1 förespråkas att arbetet med att stoppa Islamiska statens (IS) framfart i Irak och Syrien borde vara den viktigaste utrikespolitiska prioriteringen. Mot bakgrund av att motionärerna anser att det krävs militära medel för att stoppa IS föreslås i yrkande 4 att Sverige inom ramen för den internationella koalitionen mot IS ska erbjuda kurderna i Irak militärt stöd för att pressa tillbaka IS.

I motion 2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) anförts i yrkande 1 att Sverige aktivt ska delta med militära och humanitära medel för att bidra till att utrota terrororganisationen Islamiska staten.

Skydd för minoriteter, frågor om autonomi eller självständighet och erkännande av folkmord i Irak och Syrien

I kommittémotion 2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) anges i yrkande 5 att Sverige bör stödja en process för att överbygga motsättningarna mellan olika etniska och religiösa grupper i Irak i ljuset av att ett mer inkluderande politiskt system är en förutsättning för ett fredligt och stabilt Irak. I yrkande 6 anförs att Sverige i utrikes- och biståndspolitiken bör prioritera skyddet av minoriteter i bl.a. Irak och Syrien. I yrkande 7 uttrycks att Sverige bör stödja en utveckling mot regionalt självstyre för assyrier, syrianer och kaldéer på Nineveslätten i Irak. I sammanhanget anges att skydd för dessa minoriteter i närtid kan säkras genom att upprätta en skyddszon i området. I yrkande 8 föreslås att Sverige bör stödja den demokratiska process mot en eventuell självständighet som pågår i Irakiska Kurdistan.

I kommittémotion 2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 framhålls vikten av att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Irak och Syrien. I motionen refereras i detta sammanhang till att IS förbjuder och förintar kulturyttringar som de anser inte står i överensstämmelse med organisationens tolkning av islam. I yrkande 2 betonas det angelägna i att visa stöd för både den kristna minoriteten och andra utsatta minoriteter i regionen. I yrkande 3 anförs att regeringen bör verka för att FN upprättar en säker zon för utsatta minoriteter i konfliktområdena i Irak och Syrien. I yrkande 5 förespråkas att en långsiktig, konstitutionell lösning i Irak utarbetas som skyddar och bevarar landets religiösa och kulturella minoriteter. I yrkande 6 betonas vikten av att verka för autonomi för kristna på Nineveslätten, och i yrkande 7 uttrycks stöd för bl.a. de irakiska kurdernas anspråk på utökat självstyre.

I kommittémotion 2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) upprepas yrkandena 1–3 och 5–7 ovan. Därutöver framhålls i yrkande 4 vikten av att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena.

I kommittémotion 2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 anges att Sverige ska verka för att FN i norra Irak upprättar en fredad zon där internationella styrkor garanterar säkerheten i syfte att skydda minoriteter som hotas av IS.

I motion 2015/16:1266 av Robert Halef (KD) yrkande 1 anförs att förekomsten av etnisk och religiös utrensning av bl.a. kristna i Irak och Syrien under 2014–2015 ska erkännas av regeringen som ett folkmord. I yrkande 2 anges att regeringen även ska verka för att EU och FN erkänner nämnda händelser i Irak och Syrien under 2014–2015 som ett folkmord.

I motion 2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkande 1 framhålls vikten av utökat stöd till kurddominerade områden i bl.a. Irak och Syrien. I yrkande 2 anförs att Sverige bör erkänna ett självständigt Kurdistan i norra Irak, och i yrkande 3 förespråkas att Sverige ska verka för ökat självstyre till kurddominerade områden i Syrien, Turkiet och Iran.

I motion 2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) anförts yrkande 2 att Islamiska statens brott mot kristna, yazidier och andra religiösa minoriteter är ett folkmord.

Utskottets ställningstagande

Situationen i Syrien m.m.

I mars 2011 inleddes fredliga demonstrationer för demokrati och ökad frihet i Syrien. Assadregimen försökte kväsa demonstrationerna med våld med följden att upproret gradvis militariserades. Utskottet konstaterar att Syrienkrisen över tid har utvecklats till världens största humanitära katastrof. Det uppskattas att inbördeskriget i Syrien krävt över 250 000 dödsoffer. Ätminstone halva den syriska befolkningen befinner sig på flykt i eller utanför landet. I FN:s humanitära responsplan för Syrien 2016 konstateras att den humanitära situationen successivt förvärrats sedan 2011, och responsplanen utgår från att 13,5 miljoner människor i Syrien är i behov av någon form av humanitärt bistånd och skydd under 2016 till en uppskattad kostnad om 3,18 miljarder US-dollar. FN:s responsplan 2016–2017 för syriska flyktingar och vårdssamhällen i Syriens grannländer uppgår till 5,8 miljarder US-dollar. Utskottet ser med stark oro på den humanitära situationen i Syrien och i de flyktingmottagande grannländerna. Utskottet beklagar att FN:s humanitära appeller med anledning av Syrienkrisen var kraftigt underfinansierade under 2015 och uppmanar det internationella givarsamfundet att bidra till 2016 års appeller. Utskottet välkomnar utfallet från den givarkonferens för Syrienkrisen som genomfördes den 4 februari 2016 i London i syfte att mobilisera finansiering för de drabbade i Syrien och dess grannländer. Vid konferensen gjorde givarländerna utfästelser om att bidra med sammantaget 11 miljarder US-dollar. Utskottet konstaterar att det är viktigt att dessa utfästelser omsätts i faktiska utbetalningar.

FN:s humanitära aktörer har konstaterat att den internationella humanitära rätten i Syrien åsidosätts och att det humanitära tillträdet är kraftigt begränsat till följd av konfliktsituationen, byråkratiska hinder m.m. FN:s säkerhetsråd har vid ett flertal tillfällen krävt att alla parter, särskilt de syriska myndigheterna, respekterar den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna och underlättar det humanitära tillträdet, se bl.a. säkerhetsrådets resolutioner 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014) och 2258 (2015). I säkerhetsrådets resolution 2165 (2014) beslutade rådet att FN:s humanitära aktörer och deras genomförande partnerorganisationer ska kunna tillhandahålla humanitärt bistånd över konfliktlinjer (cross-lines) och via angränsande länder (cross-borders). Även EU har vid upprepade tillfällen i rådsslutsatser betonat vikten av att den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna respekteras och att det humanitära tillträdet i Syrien garanteras. Utskottet instämmer i detta. Utskottet fördömer vidare Assadregimens och terrorgrupperna Daishs och Nusrafrontens attacker,

övergrepp och våld mot civilbefolkningen och välkomnar att EU uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till Internationella brottmålsdomstolen (ICC) i de delar som faller under ICC:s jurisdiktion.

Utskottet understryker det angelägna i att det humanitära tillträdet förbättras, särskilt i områden som FN anger är särskilt svåra att nå, inklusive områden som varit eller är under belägring. Utskottet delar FN:s säkerhetsråds konstaterande i resolution 2258 (2015) att den försämrade humanitära situationen i Syrien är ett hot mot fred och säkerhet i regionen. Utskottet konstaterar även att den omfattande förstörelsen i Syrien, de grova övergreppen när det gäller mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt och den svåra humanitära situationen i Syrien och dess grannländer försvårar möjligheterna att uppnå fred, säkerhet och försoning.

Mot bakgrund av den humanitära situationen i Syrien välkomnar utskottet att Sverige är en betydande humanitär givare med anledning av Syrienkrisen. Enligt Utrikesdepartementet har Sverige sedan 2011 bidragit med ca 2,2 miljarder kronor i humanitärt bistånd till Syrienkrisen, varav ca 577 miljoner kronor under 2015. EU och dess medlemsstater har gemensamt bidragit med ca 4 miljarder euro i humanitärt bistånd sedan 2011. Utskottet kan i sammanhanget även konstatera att Sverige är det land i västvärlden som per capita tagit emot flest flyktingar från Syrien sedan 2011.

Utskottet ställer sig vidare positivt till att Sverige även bidrar med långsiktiga utvecklingsinsatser som enligt Utrikesdepartementet uppgått till totalt ca 345 miljoner kronor sedan 2011. Stöd för att främja mänskliga rättigheter och en fredlig demokratiseringsprocess i Syrien har kanaliserats bl.a. inom ramen för samarbetsstrategin för utvecklingssamarbetet med Mellanöstern och Nordafrika 2010–2015. Insatser som inkluderar Syrien är fortsatt möjliga inom ramen för den regionala strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2016–2020 som regeringen nyligen beslutat. Vidare har stöd kanaliserats bl.a. via den s.k. Syria Recovery Trust Fund som finansierar återuppbyggnad och samhällstjänster i oppositionskontrollerade områden i Syrien och via EU:s s.k. Madadfond som samlar bidrag från EU-budgeten och medlemsstaterna för stöd till framför allt flyktingar och värdsamhällen i Syriens grannländer. Därutöver har regeringen nyligen beslutat om Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen 2016–2020. Syftet med verksamheten inom ramen för strategin är att bidra till att stärka motståndskraften, återhämtnings- och anpassningsförmågan hos den syriska befolkningen och hos utsatta grupper i Syriens grannländer. Strategin ska även bidra till stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter i Syrien och för flyktingar från Syrien i angränsande länder. Strategin omfattar sammanlagt 1,7 miljarder kronor. Utskottet välkomnar den regionala strategin för Syrienkrisen och framhåller vikten av att verksamheten genomförs så att den avlastar och kompletterar Sveriges humanitära bistånd samtidigt som det humanitära biståndets särart säkerställs. Utskottet utgår från att det finns kontrollmekanismer som säkerställer att svenskt bistånd inte kommer Assadregimen eller terrorlistade grupper till del.

I likhet med vad som konstaterats återkommande i resolutioner av FN:s säkerhetsråd, i EU:s rådsslutsatser och av Sveriges regering framhåller utskottet att lösningen på konflikten i Syrien är politisk. Utskottet stöder, i likhet med vad som anges i EU:s rådsslutsatser och som regeringen konsekvent gett uttryck för, den svensk-italienska FN-medlaren Staffan de Misturas uppdrag att verka för fred i Syrien. Utskottet välkomnar att en svensk ambassadör arbetar som rådgivare till de Mistura och för närvarande fokuserar främst på en kvinnlig rådgivningsgrupp som de Mistura satt samman. Utskottet välkomnar också att Sverige har ett särskilt sändebud för att främja en politisk lösning på konflikten i Syrien.

Utskottet betonar vikten av att det internationella samfundet agerar samfällt för en lösning på Syrienkrisen och understryker att det är oacceptabelt att Rysslands bombningar i Syrien i stor utsträckning har riktats mot oppositionen och drabbat civila i stället för att fokusera helt och hållet på terrororganisationerna Daish och Nusrafronten. Utskottet betonar även att de regionala aktörerna måste bidra positivt till att nå en fredlig lösning på konflikten i Syrien.

Utskottet har tidigare betonat vikten av att FN:s säkerhetsråd tar sitt ansvar för en fredlig lösning i Syrien och konstaterar att säkerhetsrådet – framför allt till följd av Rysslands inställning – har förhållit sig alltför passivt under alltför lång tid. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att FN:s säkerhetsråd i december 2015 antog resolution 2254 (2015). I resolutionen uttrycks stöd för en syrisk-ledd och syrisk-ägd politisk transition som bygger på den s.k. Genèvekommunikén¹ från juni 2012 och på den färdplan för en fredlig lösning som i november 2015 identifierades av den internationella stödgruppen för Syrien (International Syria Support Group, ISSG). I resolutionen uttrycker säkerhetsrådet vidare stöd för en politisk process som underlättas av FN och som utmynnar i ett trovärdigt och inkluderande övergångsstyre i Syrien, antagande av en ny konstitution och genomförande av fria och demokratiska val. Utskottet noterar att allt detta enligt resolutionen ska vara uppnått andra halvåret 2017. I resolutionen framhålls vidare vikten av att en vapenvila sluts. I samband med ett möte i München i februari 2016 förband sig ISSG att verka för ett upphörande av fientligheterna för alla parter med undantag för framför allt Daish och Nusrafronten. Vid Europeiska rådets möte den 18–19 februari 2016 betonades bl.a. vikten av att få till stånd ett upphörande av fientligheterna som omfattar alla parter förutom grupper som FN:s säkerhetsråd betecknat som terrororganisationer.

Utskottet betonar vikten av att alla parter i Syrien och relevanta regionala aktörer arbetar för att förverkliga en politisk lösning som i enlighet med säkerhetsrådets resolution 2254 (2015) uppfyller det syriska folkets legitima aspirationer och bevarar Syriens sammanhållning, oberoende och territoriella integritet. Utskottet framhåller det angelägna i att fredssamtal förs mellan

¹ I Genèvekommunikén slås bl.a. fast att en övergångsinstitution som ska bildas på basis av ömsesidigt samtycke ska bemyndigas med fullständiga maktbefogenheter.

regimen och den moderata oppositionen. Utskottet välkomnar säkerhetsrådets antagande av resolution 2268 (2016) om bl.a. ett upphörande av fientligheter och konstaterar att Daish och Nusrafronten inte omfattas av ett upphörande av fientligheterna. Utskottets uppfattning är att ett upphörande av fientligheter underlättar för fredssamtal som utmynnar i en överenskommelse om en politisk transition i Syrien. Utskottet står till fullo bakom EU:s position som den uttrycks i rådsslutsatser från december 2015 att en hållbar fred i Syrien inte är möjlig under Syriens nuvarande ledarskap. Utskottet påminner i sammanhanget även om bl.a. betänkande 2015/16:UU9 där utskottet framhåller att kvinnors och flickors aktörskap och egenmakt är en central del i freds- och säkerhetsbyggande verksamhet och att kvinnligt deltagande ökar möjligheterna till en hållbar fred. Utskottet betonar att detta även gäller Syrien och framhåller därför vikten av att kvinnor och representanter från civilsamhället spelar framträdande roller i fredsförhandlingar och i genomförandet av en politisk transitionsprocess.

När det gäller sönderfall av länder konstaterar utskottet att trenden mot minskade konflikter i världen är bruten, och utskottet instämmer i att ett sönderfall av länder kan få förödande konsekvenser för internationell fred och säkerhet och att sådana situationer därför måste motverkas med åtgärder som – beroende på det enskilda fallet – kan inbegripa diplomati, fredsfrämjande insatser och utvecklingssamarbete. Utskottet betonar att det är centralt att säkerställa kvinnors deltagande i arbetet för fred och säkerhet i länder som hotas av sönderfall.

Utskottet framhåller att FN har en central roll att spela när det gäller konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att det pågår processer inom FN-systemet som syftar till att stärka organisationens förmåga när det gäller fredsoperationer, fredsbyggande och ett effektivt genomförande av FN-resolution 1325 (2000) och noterar att ett högnivåmöte om dessa processer kommer att genomföras i maj 2016. Utskottet framhåller även att samarbetet mellan FN och EU inom konfliktförebyggande och krishantering är av central vikt. Utskottet upprepar sitt tidigare ställningstagande att svenska bidrag till krishanteringsinsatser även i fortsättningen kan ske inom ramen för EU, FN, Nato och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Utskottet välkomnar att Agenda 2030 om hållbar utveckling inkluderar ett mål om att främja fred, rättvisa och starka institutioner och framhåller att det internationella utvecklingssamarbetet är ett viktigt instrument för att främja fredliga samhällen som respekterar mänskliga rättigheter. Utvecklingssamarbetet ska bidra till att uppnå Agenda 2030. Utskottet påminner om att Värnad mänsklig säkerhet är ett delmål i den biståndspolitiska plattformen mot bakgrund av att våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för fattigdomsbekämpning. Utskottet påminner även om sitt ställningstagande i 2015/16:UU2 om att mer kraft behöver läggas på bl.a. freds- och statsbyggande inom utvecklingssamarbetet. Utskottet välkomnar att Sverige spelar en aktiv roll som medordförande i den internationella dialogen

om fredsbyggande och statsbyggande som syftar till att främja ett bättre utvecklingsamarbete med sviktande och konfliktdrabbade länder.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2015/16:2971 (M) yrkande 26 i denna del.

Bekämpande av Daish i Irak och Syrien

Utskottet fördömer Daishs bestialiska, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd i resolution 2170 (2014) har fördömt Daishs agerande och angett att bl.a. Daish är ett hot mot internationell fred och säkerhet. Utskottet konstaterar vidare att säkerhetsrådet i slutet av 2015 antog resolution 2249 (2015) om internationell samverkan för att förhindra och bekämpa bl.a. Daishs terrorverksamhet, med respekt för internationell rätt.

Mot bl.a. denna bakgrund stöder utskottet den internationella koalitionen mot Daish och välkomnar att Sverige ingår i koalitionen kärngrupp som samlar ett drygt tjugotal av koalitionen större bidragsgivare. Utskottet framhåller att koalitionen insatser är av central vikt för att främja fred och säkerhet i Irak och Syrien, och utskottet understryker att insatser av olika karaktär som syftar till att stå emot Daish är viktiga även för säkerheten i Sverige och övriga delar av Europa. Utskottet står bakom EU:s och Sveriges inställning att Assadregimen inte kan ses som en partner i kampen mot Daish.

Utskottet framhåller att Daish måste bekämpas med en sammanhållen politik som innefattar olika och ömsesidigt förstärkande instrument i form av diplomati, humanitärt bistånd och utvecklingsinsatser samt militära insatser. Utskottet betonar vikten av att strypa Daishs inkomster och finansiella flöden. Utskottet konstaterar att det därutöver är angeläget att det internationella samfundet genomför säkerhetsrådets resolution 2178 (2014) som ålägger staterna att vidta åtgärder för att bemöta hotet från s.k. utländska terrorstridande inom ramarna för nationell lagstiftning och folkrätten. Utskottet konstaterar att riksdagen den 10 februari 2016 beslutade om ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte (prop. 2015/16:78, bet. 2015/16:JuU17). Utskottet påminner även om att Sverige deltog aktivt i att utforma EU:s strategi för kampen mot terrorism och utländska stridande i Irak och Syrien, som antogs av EU:s utrikesministrar i oktober 2014.

Utskottet konstaterar att de underliggande politiska problem som har gett Daish fotfäste i regionen måste hanteras bl.a. genom att stödja och verka för en politisk lösning på konflikten i Syrien och genom att verka för att både Irak och Syrien ska bli demokratiska, inkluderande och sammanhållna stater. Sverige har nationellt och inom ramen för FN och EU konsekvent framhållit vikten av politiska lösningar i både Irak och Syrien. I sammanhanget påminner utskottet även om EU:s regionala strategi om Syrien, Irak och hotet från Daish, som antogs av EU:s utrikesministrar i mars 2015. Strategin lyfter fram diplomati och stöd till politiska reformer, socio-ekonomisk utveckling och försoning som viktiga faktorer i att verka för fred och säkerhet i Irak och

Syrien och för att bekämpa Daish. Ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott har tidigare gett uttryck för uppfattningen att inriktningen på EU:s strategi kompletterar de militära insatser som görs inom ramen för den internationella koalitionen.

Utskottet konstaterar vidare att det humanitära biståndet lindrar lidande och nöd och att långsiktiga utvecklingsinsatser kan bidra till demokrati, fred och säkerhet och därmed motverka Daish. Sveriges stöd med bäring på Syrien och Syrienkrisen redogörs för ovan. I Irak har Sverige sedan 2014 gett mer än 300 miljoner kronor i humanitärt stöd, och utvecklingssamarbetet med Irak har förlängts med 40 miljoner kronor under 2016 för kapacitetsuppbyggnad av central och lokal förvaltning i landet. Därutöver bidrar Sverige med ca 32 miljoner kronor till FN:s utvecklingsprogram (UNDP) fond för stabilisering i Irak.

Utskottet konstaterar också att det är uppenbart att det krävs militära insatser för att stoppa Daish. Riksdagen har beslutat att Sverige ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 120 personer till förfogande till utgången av december månad 2016 för att på irakisk inbjudan delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Daish i norra Irak i syfte att stärka det irakiska försvarets förmåga att stå emot Daishs framryckning (prop. 2014/15:104, bet. 2014/15:UFöU4, prop. 2015/16:40, bet. 2015/16:UFöU2). Utskottet konstaterar att den väpnade styrkan utbildar och ger råd till kurdiska peshmergastyrkor. Som uppföljning på Frankrikes begäran, efter de avskyvärda terrorattentaten i Paris, om stöd i kampen mot Daish enligt artikel 42.7 i EU-fördraget har Sverige även utlovat bistånd dels i form av strategisk och taktisk lufttransport, dels genom bidrag till krishanteringsinsatser för att avlasta Frankrike. Vidare konstaterar utskottet att det i proposition 2015/16:153 föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 få besluta om att bistå Frankrike med stöd genom att överlåta viss försvarsmateriel i form av ammunition. Propositionen har remitterats till försvarsutskottet som bereder ärendet.

Utskottet noterar att regeringen i samband med att stödet till Frankrike presenterades aviserade att förutsättningarna för ytterligare svenskt stöd bör undersökas fortlöpande under våren 2016 och att det svenska stödet med anledning av Frankrikes begäran ska utvärderas under hösten 2016.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:1882 (FP) yrkandena 1 och 4 och 2015/16:3192 (FP) yrkande 1.

Skydd för minoriteter, frågor om autonomi eller självständighet och erkännande av folkmord i Irak och Syrien

Utskottet kan konstatera att det är väl dokumenterat att övergreppen mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten är mycket omfattande i både Irak och Syrien, inklusive när det gäller övergrepp mot minoriteter i båda länderna.

Exempelvis genomförde FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) i september 2014 en specialsession om Daishs och andra terrorgruppers

övergrepp i Irak och antog en resolution (A/HRC/RES/S-22/1) som bl.a. särskilt fördömde allt våld på basis av religiös eller etnisk grund. I resolutionen konstateras att kristna och yazidier är särskilt utsatta. I resolutionen nämns även förstörelsen av religiösa och historiska monument. I juli 2015 rapporterade FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (A/HRC/30/66) att Daish systematiskt strävar efter att tillintetgöra etniska minoriteter i områden under terrororganisationens kontroll och att denna policy innebär att Daish medvetet utsätter etniska minoriteter, inklusive kristna, för omfattande övergrepp. Det framgår av rapporten att Daish beräknas hålla ca 2 500 män, kvinnor och barn främst från den yazidiska minoritetsgruppen i fångenskap under hemska villkor som bl.a. inkluderar omfattande sexuellt våld, sexuellt slaveri och handel med kvinnor och barn.

I augusti 2011 etablerade MR-rådet en oberoende utredningskommission för Syrien (Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic). Kommissionen har sedan dess sammanställt ett antal rapporter som dokumenterar övergreppen i Syrien. I kommissionens rapport från augusti 2015 (A/HRC/30/48) konstateras bl.a. att framför allt Daish har begått massiva övergrepp mot personer som tillhör etniska minoriteter och att dessa utförts som en del av terrororganisationens ideologiska grund. Rapporten lyfter särskilt fram att de yazidiska kvinnor och flickor som sommaren 2014 fördes från Sinjar i norra Irak till Syrien har utsatts för omfattande och allvarliga övergrepp. Rapporten beskriver även i detalj Daishs attacker på kristna assyrier och förstörelsen av kristna symboler och kyrkor i norra Syrien. I MR-rådets resolution från september 2015 om situationen för de mänskliga rättigheterna i Syrien (A/HRC/30/L.5/Rev.1) fördöms bl.a. övergrepp som utförs på basis av religiös eller etnisk tillhörighet liksom förstörelsen av Syriens kulturarv.

Utskottet välkomnar att EU har fördömt de omfattande övergreppen mot de mänskliga rättigheterna såväl i Irak som i Syrien, inklusive övergreppen mot religiösa och etniska minoriteter, och Daishs förstörelse av ländernas kulturarv. Utskottet fördömer övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, inklusive mot personer som tillhör minoriteter, och den internationella humanitära rätten som i Irak och Syrien utförs av framför allt Daish och andra terroristorganisationer och, i fallet Syrien, av den syriska regimen. Utskottet framhåller vikten av ansvarsutkrävande för dessa övergrepp och välkomnar att EU aktivt uppmanar Irak att ansluta sig till Romstadgan och, som angetts ovan, verkar för att säkerhetsrådet ska hänskjuta situationen i Syrien till ICC.

Utskottet noterar att Europaparlamentet den 4 februari 2016 antog en resolution som slår fast att Daishs systematiska övergrepp mot personer som tillhör minoriteter ska klassas som krigsbrott, brott mot mänskligheten och folkmord. I augusti 2015 (A/HRC/30/48) och i februari 2016 (A/HRC/31/68) rapporterade den oberoende undersökningskommissionen för Syrien att det begåtts krigsbrott och brott mot mänskligheten i Syrien. I MR-rådets ovan nämnda resolution från september 2015 anges att det kan ha begåtts krigsbrott i Syrien. I MR-rådets Syrienresolution från mars 2016 anges att det kan ha

begåtts krigsbrott och brott mot mänskligheten (A/HRC/31/L.5). När det gäller Irak konstateras i ovan nämnda resolution från september 2014 att Daishs övergrepp i Irak kan utgöra krigsbrott och brott mot mänskligheten. Utskottet påminner i detta sammanhang om sitt ställningstagande i betänkande 2012/13:UU8 att det i princip inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden. Utskottets principiella uppfattning är alltså att det är genom forskning, fri debatt och rättsliga prövningar som det avgörs hur historiska händelser och förlopp ska definieras. Utskottet konstaterar att ICC under sin stadga har behörighet att utreda brott som kan utgöra folkmord, brott mot mänskligheten och krigsbrott. En stat kan ansluta sig till stadgan eller avge en särskild förklaring som ger ICC behörighet över dess territorium och dess medborgare. FN:s säkerhetsråd kan ge ICC behörighet även utan den berörda statens samtycke. Utskottet konstaterar ånyo att EU konsekvent uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till ICC, i de delar som faller under ICC:s jurisdiktion, och uppmanat Irak att ansluta sig till Romstadgan.

Utskottet påminner i sammanhanget även om sitt tidigare ställningstagande att förföljelsen av kristna minoriteter i bl.a. Mellanöstern och Nordafrika måste upphöra (bet. 2014/15:UU15).

Utskottet välkomnar att EU – som framgår av EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2014 – i dialogen med Irak bl.a. inom ramen för EU:s partnerskaps- och samarbetsavtal med Irak lyft fram de mänskliga rättigheterna, inklusive situationen för etniska och religiösa minoriteter. Utskottet konstaterar vidare att regeringen även bilateralt för en dialog med Irak som inkluderar frågan om övergrepp mot minoriteter i Irak.

Utskottet konstaterar att fred, försoning och ett demokratiskt styrelseskick är centrala element för att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna, inklusive för personer som tillhör minoriteter. Utskottet välkomnar därför att EU i rådsslutsatser framhållit att breda och inkluderande politiska processer är avgörande för att uppnå fred och försoning i både Syrien och Irak.

EU:s och Sveriges politik och bistånd med anledning av Syrienkrisen beskrivs mer utförligt på annan plats i betänkandet. När det gäller Irak välkomnar utskottet att EU står bakom den irakiska premiärministern Haider al-Abadis ambitioner att genomföra reformer och främja nationell dialog och försoning. Utskottet konstaterar att Sverige aktivt företräder detta politiska ställningstagande inom ramen för den bilaterala dialogen med Irak. Utskottet konstaterar vidare att både EU och Sverige rent praktiskt stöder ansträngningarna att främja en fredlig och demokratisk utveckling i Irak. EU ger stabiliseringsstöd, stöd till nationell försoning och fredsbyggande, bl.a. inom ramen för EU:s partnerskaps- och samarbetsavtal med Irak. Även Sverige bidrar med bl.a. stabiliseringsstöd via UNDP. Utskottet konstaterar att UNDP-fonden är viktig för att främja försoning. Utskottet konstaterar vidare att det övergripande målet för Sveriges samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med Irak 2009–2014 bl.a. var att främja en varaktig fred och en demokratisk utveckling genom att bl.a. ge stöd till att stärka den

demokratiska samhällsstyrningen och respekten för de mänskliga rättigheterna. Utskottet välkomnar att utfasningen av strategin har förlängts, liksom att insatser som inkluderar Irak fortsatt är möjliga inom ramen för den regionala strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika för perioden 2016–2020 som regeringen nyligen beslutat. Fokus inom strategin ligger bl.a. på att främja demokrati och stärkt respekt för mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar även att Sverige i ett bredare perspektiv främjar interkulturell och interreligiös förståelse bl.a. genom den dialogverksamhet som bedrivs vid Alexandriainstitutet och den verksamhet som utförs i FN:s dialogforum Alliansen mellan civilisationer där Sverige är en betydande bidragsgivare.

Utskottet påminner, som refererats till ovan, om att riksdagen beslutat om Sveriges deltagande i den militära utbildningsinsats som utförs av koalitionen mot Daish i norra Irak. Insatsen syftar till att stärka det irakiska försvarets förmåga att stå emot Daishs framryckning. Utskottet konstaterar att detta utgör ett viktigt bidrag till att skydda etniska och religiösa minoriteter i Irak. Utskottet välkomnar vidare EU:s och Sveriges omfattande humanitära bistånd med anledning av Syrienkrisen och till Irak och konstaterar ånyo dels att EU:s samlade humanitära bistånd med anledning av Syrienkrisen uppgått till cirka 4 miljarder euro sedan 2011 och att Sverige bidragit med ca 2,2 miljarder kronor i humanitärt bistånd med anledning av Syrienkrisen, dels att EU och dess medlemsstater är de viktigaste humanitära givarna i Irak och att Sveriges humanitära bistånd till Irak sedan 2014 uppgår till ca 300 miljoner kronor, varav 180 miljoner under 2015, enligt uppgift från Utrikesdepartementet. Utskottet framhåller att dessa insatser är centrala för att lindra nöd och rädda liv även bland minoritetsgrupper.

När det gäller att inrätta säkra zoner eller skyddszoner för att skydda etniska och religiösa minoriteter i Irak och/eller Syrien konstaterar utskottet att det erfarenhetsmässigt visat sig komplicerat att upprätthålla särskilda skyddade zoner för utsatta minoriteter och att det finns en risk att sådana zoner kan bli en dödsfälla för redan utsatta människor. Utskottets bedömning är vidare att en samsyn inom FN:s säkerhetsråd är nödvändig för ett trovärdigt beslut om att inrätta och med vapenmakt upprätthålla sådana skyddade zoner. Utskottet konstaterar att det för närvarande saknas stöd inom säkerhetsrådet för ett sådant beslut.

När det gäller yrkanden om en konstitutionell lösning som skyddar och bevarar Iraks minoriteter, regionalt självstyre på Nineveslätten för kristna grupper och autonomi eller självständighet för irakiska Kurdistan konstaterar utskottet att EU i bl.a. rådsslutsatser från december 2015 slagit fast att unionen står bakom Iraks enighet, suveränitet och territoriella integritet. Utskottet påminner även om att ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott har konstaterat att Sverige erkänner Iraks suveränitet och landets rätt att besluta om konstitutionella strukturer, inklusive graden av självstyre för olika grupper inom ramen för Iraks federala konstitutionella system (bet. 2014/15:UFöU4 och bet. 2015/16:UFöU2).

När det gäller yrkandet att Sverige ska verka för ökat självstyre för kurddominerade områden i Syrien, Turkiet och Iran vill utskottet anföra följande.

I fallet Syrien har både FN och EU framhållit att en politisk lösning på konflikten i landet måste baseras på respekt för Syriens sammanhållning, oberoende och territoriella integritet. Enligt säkerhetsrådets resolution 2254 (2015) ska en ny konstitution utarbetas för Syrien som en del av en politisk lösning. Utskottet konstaterar att en ny konstitution, inklusive frågor relaterade till autonomi, måste beslutas inom ramen för en demokratisk process.

I fallet Turkiet konstaterar utskottet att det är djupt oroande att stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK fortsätter och tilltar i intensitet och omfattning. Utskottet betonar vikten av att fredsprocessen snarast återupptas och konstaterar att detta förutsätter ett eldupphör och att den turkiska regeringen initierar en genomgripande förhandlings- och reformprocess. Utskottet konstaterar vidare att frågor om rättigheter och decentralisering bör hanteras inom demokratiska processer. I sammanhanget noterar utskottet att Sverige i Turkiet stöder det civila samhället som verkar för en demokratisk utveckling, där rättigheter för olika befolkningsgrupper, inklusive den kurdiska, ingår som en viktig del.

I fallet Iran konstaterar utskottet att FN:s generalförsamling bl.a. har uttryckt oro över situationen för minoriteter, inklusive kurder, i Iran (A/RES/70/173). Både EU och Sverige är djupt oroade över situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran. EU har även antagit restriktiva åtgärder mot personer som är ansvariga för övergrepp. Utskottet konstaterar att Sverige tar upp frågor om mänskliga rättigheter i Iran inom ramen för FN och EU och utgår från att Sverige i den bilaterala dialogen med iranska företrädare kommer att fortsätta att aktivt försöka påverka och förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran, inklusive för landets kurdiska minoritet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:1882 (FP) yrkandena 5–8, 2014/15:2936 (SD) yrkandena 1–3 och 5–7, 2015/16:1266 (KD) yrkandena 1 och 2, 2015/16:2129 (SD) yrkandena 1–7, 2015/16:2678 (KD) yrkande 2, 2015/16:2900 (SD) yrkandena 1–3 och 2015/16:3192 yrkande 2 (FP).

Egypten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om situationen för kopter i Egypten med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2766 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 framförs att Sverige bör visa sitt stöd till Egyptens kristna kopter och verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering att bl.a. garantera kristnas säkerhet och rättigheter. Samma yrkande återkommer i kommittémotion 2015/16:2127 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Egypten är mycket allvarlig. Det framgår av Human Rights Watch World report 2016 att president al-Sisis administration har antagit en långtgående anti-terroristlag som utökat myndigheternas makt. Säkerhetsorgan utför tortyr och ligger bakom försvinnanden. Det förekommer att personer avlider i häkten. Massrättegångar har genomförts mot framför allt medlemmar av Muslimska brödrskapet utan att fastställa huruvida det är fråga om individuell skuld för det som personerna åtalats för. Hundratals medlemmar av brödrskapet har dömts till döden, inklusive den förra presidenten Mursi. Det framgår även bl.a. av rapporten att yttrande- och föreningsfriheten begränsas av myndigheterna, att hbtq-personer arresteras och att åtal väcks för hädelse. Utskottet är även bekymrat över att civilsamhällesorganisationers handlingsutrymme i Egypten är begränsat.

I EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati 2014 konstateras att Egypten i januari 2014 antog en progressiv konstitution i en folkomröstning. I konstitutionen fastställs bl.a. att rätten till tanke- och övertygelsefrihet är absolut och att friheten att utöva religiösa ritualer och att etablera platser för andakt är en laglig rättighet (artikel 64). I nämnda rapport konstateras samtidigt att det finns brister i genomförandet av konstitutionen när det gäller de mänskliga rättigheterna. Människorättsorganisationer har pekat på flera olika former av övergrepp i Egypten, och utskottet kan konstatera att även kristna kopter har varit utsatta för övergrepp. I Amnesty Internationals årsrapport om de mänskliga rättigheterna 2014/15 konstateras att de egyptiska myndigheterna misslyckats med att hantera diskriminering mot personer som tillhör religiösa minoriteter, och rapporten lyfter särskilt fram att de kristna kopterna utsätts för sektaristiskt motiverade attacker och stöter på restriktioner när det gäller att anlägga och bevara kyrkor. I Human

Rights Watch World Report 2016 beskrivs att sekteristiska attacker mot kristna kopter till denna grupps nackdel ofta hanteras genom att säkerhetsorganen ställer sig bakom traditionella konfliktlösningsmekanismer utan stöd i egyptisk lagstiftning. När Egypten 2014 granskades inom ramen för FN:s allmänna återkommande utvärdering (universal periodic review, UPR) rekommenderade flera länder att Egypten skulle vidta åtgärder för att främja religiös tolerans och skydda rättigheter för personer som tillhör minoriteter.

Utskottet kan konstatera att EU i rådsslutsatser särskilt betonat vikten av att de egyptiska myndigheterna vidtar åtgärder för att motverka våld mot kristna och andra religiösa minoriteter. Utskottet kan vidare konstatera att Sverige även bilateralt löpande uttrycker sin oro över utvecklingen av situationen för de mänskliga rättigheterna i Egypten. Utskottet utgår från att både EU och Sverige även i fortsättningen tar upp brott mot de mänskliga rättigheterna, inklusive när det gäller personer som tillhör religiösa minoriteter, med egyptiska myndigheter. Utskottet påminner i sammanhanget än en gång om sitt tidigare ställningstagande att förföljelsen av kristna minoriteter i bl.a. Mellanöstern och Nordafrika måste upphöra.

Sverige stöder civilsamhällesorganisationer som arbetar med frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter i Egypten. Insatser på detta område kan fortgå inom ramen för den nyligen beslutade regionala strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika. Av EU:s årsrapport om de mänskliga rättigheterna och demokrati 2014 framgår att även EU stöder insatser i Egypten för att främja de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Utskottet välkomnar Sveriges och EU:s stöd för att främja demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Egypten.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:2766 (SD) yrkande 1 och 2015/16:2127 (SD) yrkande 1.

Israel och Palestina

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om Israel, Palestina och fredsprocessen samt om erkännandet av Palestina som stat.

Jämför reservationerna 8 (SD), 9 (C), 10 (V) och 11 (M, L, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 anför att Sverige bör återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt mot bakgrund av att beslutet enligt motionärerna saknar både folkrättslig grund och parlamentarisk förankring. I yrkande 2 betonas vikten av att inte

betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim med hänvisning till att Sverige måste ta avstånd från all form av terrorism. Yrkande 3 berör principerna för en tvåstatslösning, och det konstateras att en varaktig fred förutsätter förhandlingar där båda parter gör uppoffringar och avstår från provocerande handlingar. Det framhålls att palestinierna måste vara beredda att erkänna Israel som en judisk stat, upphöra med terrorism och avstå från antisemitism. Det framhålls vidare att Israel måste förhindra sammandrabbningar mellan bosättare och palestinier på Västbanken. I yrkande 4 betonas att regeringen måste ställa krav på den palestinska myndigheten och Palestinas befrielseorganisation (PLO). Motionärerna lyfter i detta sammanhang särskilt fram vikten av att upphöra med alla belöningar för och hyllningar av terrorism samt uppmaningar till terrordåd, tydligt avståndstagande från antisemitism och att man visar prov på vilja att styra i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter i en fredlig relation med Israel.

Yrkandena 1–4 ovan återkommer i kommittémotion 2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD). Därutöver förespråkas i yrkande 5 att biståndet till den palestinska myndigheten avvecklas till dess att myndigheten visar prov på att vilja styra i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter och i en fredlig relation med Israel, tar avstånd från antisemitism och upphör med alla belöningar för och hyllningar av terrorism och uppmaningar till terrordåd.

I kommittémotion 2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V) anförs i yrkande 2 att Sverige bör stödja Palestina i det fortsatta arbetet mot att erkännas som fullvärdig medlem av FN. I yrkande 3 framhålls vikten av att Sverige agerar kraftfullt för att förhindra att nya israeliska bosättningar tillkommer på palestinsk mark och för att befintliga bosättningar avvecklas omgående, bl.a. mot bakgrund av att bosättningarna anses vara ett tydligt brott mot den fjärde Genèvekonventionen och att avvecklingen av bosättningarna uppfattas som en nyckelfråga i fredsprocessen. I yrkande 4 anförs att regeringen bör ta initiativ till att införa en tydlig ursprungsmärkning när det gäller israeliska bosättarprodukter. I yrkande 5 förespråkar motionärerna att regeringen verkar för att utforma förslag som förbjuder svenska företag och investerare att bedriva ekonomiskt samarbete i form av handel och investeringar med illegala bosättningar. Motionärerna anser att det saknas såväl ett tydligt regelverk som säkerställer att svenska företag och investerare inte engagerar sig i illegala bosättningar som tydliga direktiv till AP-fonderna. I yrkande 6 anges att Sverige som medlem i FN bör driva på för att tortyrkommittén särskilt ska utreda Israels eventuella brott mot tortyrkonventionen. I yrkande 7 framförs att Sverige bör verka för att Israel ska ansluta sig till Internationella brottmålsdomstolen (ICC). I yrkande 8 refereras till den mur som Israel bygger i anslutning till och på Västbanken, och det föreslås att Sverige ska agera för att förhindra att bygget av muren fortgår samt att den mur som redan har byggts på ockuperad mark rivs. I yrkande 9 anförs att Sverige i fortsatta förhandlingar bör driva att frågan om flyktingarnas rätt att återvända ska föras upp på dagordningen och att FN:s generalförsamlingsresolution 194 ska

respekteras. I yrkande 10 framhålls att Sverige som stat liksom inom ramen för FN och EU ska kräva att Gazaremsans luft-, sjö- och landvägar öppnas. I yrkande 11 förespråkas att Sverige både som enskilt land och som medlem i FN ska agera tydligt och kraftfullt för att israeler och palestinier som gjorde sig skyldiga till krigsförbrytelser under Israels anfallskrig mot Gazaremsan ska ställas inför rätta. I yrkande 12 betonas vikten av att Sverige bör vara pådrivande i arbetet med att utforma en gemensam hållning gentemot Israels sabotage av humanitära insatser. I motionen refereras till EU:s arbete när det gäller en gemensam ansats till biståndsinsatser i s.k. c-områden. Det anges vidare att det kan finnas en poäng i att Sverige behåller ett visst ägande över infrastrukturprojekt som finansieras av Sverige i syfte att ha en tydlig juridisk grund för att kräva skadestånd om Israel beskuter svenskfinansierade biståndsprojekt. I yrkande 13 understryks att Sverige, inom ramen för EU och FN, bör verka för att Israel ska hållas ekonomiskt ansvarigt för den omfattande förstörelsen under landets anfallskrig mot Gazaremsan. I yrkande 14 refereras till bordningar som israeliska försvarsmakten utförde mellan 2010 och 2015 på fartyg som organisationen Ship to Gaza står bakom. Det anförs att Sverige bör kräva att personer som gett order om bordningarna och utfört dessa bör ställas inför rätta för brott mot folkrätten. I yrkande 15 refereras dels till att Ship to Gazas båtar 2011 utsattes för sabotage i en grekisk hamn, dels till förstörelsen 2014 av Gazas Ark i Gaza hamn, och det anförs att Sverige bör kräva en oberoende utredning av sabotagen mot Ship to Gaza och Gazas Ark. I yrkande 16 framhålls att Sverige bör ha kontakter med samtliga parter, inklusive Hamas, understödja försöken till inom-palestinsk försoning och inom EU och FN verka för att både Hamas och al-Fatah inkluderas i framtida fredsförhandlingar. I yrkande 17 anförs att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken. I yrkande 18 anförs att Sverige bör ta initiativ till ett vapenembargo inom EU, och i yrkande 19 anges att Sverige bör stoppa all vapenhandel med Israel, kalla hem militärattachén från den svenska ambassaden i Tel Aviv och avbryta allt militärt samarbete med Israel.

I kommittémotion 2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1 framhålls vikten av att Sverige inte bara i ord utan även i handling ska ge stöd till en tvåstatslösning mellan Israel och Palestina. I motionen efterlyses nya initiativ för att förmå parterna att återuppta fredsförhandlingarna genom att bredda och fördjupa dialogen med Israel och Palestina. I yrkande 2 betonas att det är angeläget att Sveriges regering verkar för att parterna i konflikten hanterar utestående frågor om gränsdragningar, blockaden mot Gaza, bosättningar, flyktingproblematiken och mänskliga rättigheter. När det gäller det sistnämnda lyfts särskilt yttrande-, förenings-, och mötesfrihet fram, liksom kvinnors rättigheter. I yrkande 3 betonas vikten av att Sveriges regering ska verka för att parterna i konflikten främjar kvinnors rättigheter och aktiva

deltagande i konfliktlösningsarbetet i enlighet med FN-resolution 1325 och efterföljande resolutioner.

Utskottets ställningstagande

Israel, Palestina och fredsprocessen

Utskottet kan konstatera att EU och Sverige är djupt engagerade i ansträngningarna att försöka bidra till en lösning på den israelisk-palestinska konflikten. EU har vid upprepade tillfällen, senast i rådsslutsatser från januari 2016, förmedlat att EU står redo att erbjuda parterna politiskt, ekonomiskt och säkerhetsrelaterat stöd och ett särskilt privilegierat partnerskap med EU om parterna lyckas komma överens om ett fredsavtal. EU har löpande även betonat att utvecklingen av EU:s framtida relationer med parterna kommer att vara avhängig deras engagemang för fred på basis av en tvåstatslösning.

I juli 2014 antog EU rådsslutsatser om bl.a. parametrarna för fredsförhandlingar. Slutsatserna bygger i detta avseende på bl.a. de rådsslutsatser som antogs under Sveriges ordförandeskap i EU 2009. I slutsatserna från juli 2014 anges att en hållbar lösning måste baseras på relevanta säkerhetsrådsresolutioner, Madridprinciperna, den s.k. färdplanen, det arabiska fredsinitiativet och förutvarande avtal mellan parterna och resultera i att Israel och ett oberoende, demokratiskt, sammanhängande, suveränt och livskraftigt Palestina lever sida vid sida i fred och säkerhet i ett tillstånd av ömsesidigt erkännande. EU betonar att tvåstatslösningen ska baseras på 1967 års gränser, och det framhålls i slutsatserna att EU inte kommer att erkänna förändringar av dessa gränser, såvida inte sådana överenskommit mellan parterna. Övriga parametrar berör säkerhetsarrangemang i vilka vikten av palestinsk suveränitet och israelisk säkerhet framhålls, en rättvis och realistisk lösning på flyktingfrågan och Jerusalem som den framtida huvudstaden för båda parter. I slutsatserna framhålls bl.a. även att EU strävar efter att upprätthålla trovärdigheten i en tvåstatslösning och i detta sammanhang uppmanar Israel att bl.a. upphöra med bosättningsexpansionen, inklusive i östra Jerusalem. I EU:s rådsslutsatser från januari 2016 refereras till rådsslutsatserna från juli 2014, och vikten av ett förnyat multilateralt spår för fredsprocessen i form av etablerandet av en internationell stödgrupp och/eller en internationell konferens lyfts fram. Sverige har ställt sig positivt till en internationell konferens. I 2016 års utrikespolitiska deklaration välkomnades det franska initiativet om en internationell fredskonferens. I EU:s rådsslutsatser från januari 2016 framförs vidare återigen att bosättningar är illegala under internationell rätt och utgör ett hinder för fred. I sammanhanget framhålls även att EU motsätter sig konstruktionen av den s.k. separationsbarriären i de delar som byggs bortom 1967 års gränser.

Utskottet instämmer i EU:s positioner när det gäller parametrar för fredsförhandlingar och konstaterar att bosättningsexpansionen och

konstruktionen av separationsbarriären på ockuperat område är folkrättsvidriga och måste upphöra. När det gäller separationsbarriären på ockuperad mark påminner utskottet även om att den internationella domstolen i Haag 2004 i ett uttalande angav att denna strider mot folkrätten. Utskottet framhåller vidare att bosättningsexpansionen är ett hot mot tvåstatslösningen. Utskottet vidhåller sin uppfattning att Israels rätt till säkerhet måste tryggas men att detta inte får ske i strid med folkrätten (bet. 2012/13:UU8). Utskottet framhåller vidare att både förutvarande och innevarande regering arbetat och arbetar aktivt inom FN, EU och bilateralt för att skapa bättre förutsättningar för en resultatriktad fredsprocess. Utskottet noterar att utrikesministern i ett tal i FN:s säkerhetsråd i oktober 2015 betonade vikten av att skapa förutsättningar för detta och framhöll att det internationella samfundet har ett ansvar för att driva på fredsförhandlingar utifrån tydliga parametrar och en realistisk tidsram. Utskottet betonar även att det är viktigt för både EU och Sverige att ha en bred och djup dialog med både Israel och Palestina för att på så sätt främja ett återupptagande av fredsprocessen.

Utöver de politiska och diplomatiska ansträngningarna konstaterar utskottet att Sveriges bistånd till Palestina är ett centralt instrument för att främja en tvåstatslösning. Utskottet välkomnar att regeringen den 30 oktober 2014 beslutade om en strategi för Sveriges internationella utvecklingssamarbete med Palestina 2015–2019 och konstaterar att verksamheten inom ramen för strategin bl.a. syftar till att bidra till att få till stånd ett demokratiskt, självständigt, sammanhängande och livskraftigt Palestina som lever sida vid sida i fred och säkerhet med Israel, med 1967 års gränser som utgångspunkt och med Jerusalem som huvudstad för två stater. Under femårsperioden beräknas Sveriges bistånd uppgå till ca 1,5 miljarder kronor inom ramen för strategin. Utskottet utgår från att svenskt bistånd inte finansierar antisemitisk eller uppviglande verksamhet. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att kontrollmekanismerna finns på plats och att biståndsinsatserna kontinuerligt kan följas upp.

Utskottet beklagar att våldet mellan israeler och palestinier har tilltagit sedan hösten 2015 och konstaterar att EU och Sverige konsekvent och regelbundet till fullo tar avstånd från både terrorism och oproportionerligt våld. Utskottet välkomnar i detta sammanhang att samarbetet på säkerhetsområdet fortgår mellan Israel och Palestina och konstaterar att detta samarbete har varit och är viktigt för att stävja terrorism. I sammanhanget påminner utskottet även om att den s.k. kvartetten (FN, EU, USA och Ryssland) efter det palestinska parlamentsvalet 2006, som vanns av Hamas, slog fast att en palestinsk regering måste erkänna staten Israels rätt att existera, ställa sig bakom alla avtal mellan Israel och PLO samt avsäga sig våld som medel för att uppnå politiska mål. Denna politik har därefter vid upprepade tillfällen bekräftats av EU i rådsslutsatser, senast i samband med att den palestinska ämbetsmannaregeringen tillsattes i juni 2014 (rådsslutsatser från den 22 juli 2014). Utskottet konstaterar att denna politik ligger fast och utgör en grund som den för fredsprocessen viktiga inom-palestinska

försoningsprocessen och alla palestinska regeringar måste förhålla sig till. Utskottet konstaterar i detta sammanhang även att EU:s beslut från april 2006 om en icke-kontaktpolitik med Hamas kvarstår. Utskottet uppmanar de palestinska parterna att försonas bakom PLO:s principer som ligger i linje med kvartettens och EU:s krav.

Utskottet noterar att Palestina 2011 ansökte om fullt medlemskap i FN och att frågan ligger på FN:s säkerhetsråds bord. För ett positivt beslut om medlemskap krävs stöd av minst 9 av säkerhetsrådets 15 medlemmar och att ingen av de 5 ständiga medlemmarna lägger in sitt veto. Utskottet konstaterar att det för närvarande inte förefaller som om det finns stöd i säkerhetsrådet för ett fullvärdigt medlemskap för Palestina i FN. Däremot fick Palestina efter ett beslut i FN:s generalförsamling den 29 november 2012 status som observatörsstat utan medlemskap i FN (non-member state). Utskottet välkomnar att Sverige röstade för detta beslut. Utskottet noterar att Palestina därefter tillträtt ett antal internationella konventioner.

Utskottet framhåller vikten av att främja kvinnors rättigheter och aktiva deltagande i konfliktlösningsarbetet i enlighet med säkerhetsrådets resolution 1325 (2000) och påminner än en gång om betänkande 2015/16:UU9 där utskottet framhåller att kvinnors och flickors aktörskap och egenmakt är en central del i freds- och säkerhetsbyggande verksamhet och att kvinnligt deltagande ökar möjligheterna till en hållbar fred. Utskottet utgår från att regeringen verkar i enlighet med detta även i en israelisk-palestinsk kontext och konstaterar att det av Utrikesförvaltningens handlingsplan för en feministisk utrikespolitik 2015–2018 bl.a. framgår att utrikesförvaltningen aktivt ska driva jämställdhetsfrågor inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken. Utskottet betonar att det är särskilt viktigt att främja kvinnors rättigheter i Palestina mot bakgrund av att palestinska kvinnors situation har försämrats över tid. Mäns våld mot kvinnor har ökat, kvinnors ekonomiska deltagande är lågt och möjligheterna att påverka politiska processer är små. Utskottet kan konstatera att Palestina under 2014 ratificerade konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor och uppmanar Palestina att omsätta förpliktelserna som följer med detta. Utskottet anser att det är positivt att Sveriges utvecklingssamarbete med Palestina har ett tydligt fokus på bl.a. stärkt demokrati, ökad jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter, vilket bl.a. inkluderar insatser för att främja yttrandefrihet och stärkt åtnjutande av mänskliga rättigheter för kvinnor och barn. Utskottet noterar även att Sveriges bistånd till Palestina bygger på ett antal partnerskapsprinciper om bl.a. demokratisering och ökad respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta framgår av det samarbetsavtal som Sverige och Palestina har undertecknat. Utskottet betonar vikten av att regeringen även i fortsättningen löpande tar upp frågor om demokrati och mänskliga rättigheter med företrädare för Palestina, inklusive vikten av att genomföra fria och demokratiska val i Palestina. Frågor om mänskliga rättigheter och demokrati togs upp även av utskottet i samband med besöket i Israel och Palestina den 16–19 februari 2016. Utskottet noterar att

Utrikesdepartementets kabinettssekreterare i en föredragning för utskottet den 10 mars 2016 framhöll att Sverige med Palestina regelbundet även tar upp frågor relaterade till uppviolning.

Utskottet beklagar att det förekommer att EU-finansierade och svenskfinansierade biståndsinsatser förstörs i israeliska militäroperationer. Utskottet påminner om att EU i rådsslutsatser från bl.a. maj 2012 betonat vikten av att möjliggöra socioekonomiska utvecklingsprojekt i s.k. c-områden² och att EU förväntar sig att biståndsinsatser i dessa områden bevaras. Utskottet instämmer i detta och välkomnar att det i nämnda slutsatser även framgår att EU för en dialog med Israel för att effektivt kunna genomföra givarfinansierade projekt i c-områden. Utskottet konstaterar vidare att EU i rådsslutsatser från juli 2014 uppmanade Israel att upphöra med demoleringar, inklusive av EU-finansierade projekt. Utskottet har även inhämtat att EU och givarländer i olika konstellationer återkommande tar upp frågan om förstörda biståndsprojekt. När det gäller yrkandet om att Sverige skulle behålla ett ägande över biståndsfinansierade infrastrukturprojekt konstaterar utskottet att en sådan princip vore svårförenlig med principen om ägarskap som är central med tanke på att ett palestinskt statsbyggande är ett huvudsakligt syfte med Sveriges bistånd till Palestina.

När det gäller konflikten i Gaza sommaren 2014 konstaterar utskottet att EU i rådsslutsatser från den 22 juli 2014 bl.a. krävde omedelbart eldupphör och betonade vikten av skydd för civila. Med anledning av striderna i främst Gaza med omnejd tillsatte FN:s MR-råd i juli 2014 en oberoende undersökningskommission med mandatet att utreda brott mot internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter. I samband med MR-rådets möte i mars 2015 påtalade EU och Sverige vikten av att undersökningskommissionen beviljades tillträde till Israel och Gaza. I undersökningskommissionens rapport från juni 2015 (A/HRC/29/52) slås fast att det finns omfattande bevis som pekar på att allvarliga övergrepp mot den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna begicks under konflikten sommaren 2014, och att övergrepp i vissa fall kan utgöra krigsbrott. Kommissionen uppmanar alla parter att hantera frågor om ansvarsutkrävande och att samarbeta med ICC:s preliminära utredning om påstådda brott. Utskottet instämmer i detta och noterar att ICC den 16 januari 2015 aviserade att en preliminär utredning igångsatts om påstådda brott som begåtts i det ockuperade palestinska territoriet, inklusive östra Jerusalem, sedan juni 2014.

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1860 (2009) uttalat stöd för ett oinskränkt humanitärt tillträde till Gaza och även framhållit vikten av att Gazas gränsövergångar öppnas. EU och Sverige har konsekvent drivit frågan om att häva Gazas isolering. Som exempel kan nämnas att EU i de senaste rådsslutsatserna om fredsprocessen från januari 2016 betonade att alla parter omgäende måste vidta åtgärder för att förändra situationen i Gaza, inklusive

² Osloavtalet från 1993 delade upp de ockuperade områdena i a-, b-, och c-områden. Cirka 61 procent av Västbanken klassificeras i avtalet som c-områden som faller helt under Israels kontroll.

genom att upphöra med avstängningspolitiken och öppna gränsövergångarna fullt ut med beaktande av Israels säkerhetsbehov. Utskottet instämmer i detta och framhåller vikten av att Gaza tillåts att både exportera och importera varor och att det humanitära tillträdet till Gaza respekteras i linje med internationell humanitär rätt. Utskottet konstaterar att detta är en förutsättning för Gazas återuppbyggnad efter kriget sommaren 2014.

När det gäller Ship to Gaza påminner utskottet om sitt ställningstagande i betänkande 2012/13:UU8. I detta betänkande noterade utskottet att FN:s särskilda panel om den israeliska bordningen av Ship to Gaza i maj 2010 menade att det våld som Israel använde var omfattande och orimligt, men att bordningen i sig inte stred mot internationell rätt, enligt den rapport som presenterades i september 2011. Utskottet framförde vidare sin uppfattning att den svenska regeringen reagerade snabbt och effektivt på bordningen, såväl för att ge behövlig hjälp till de svenska medborgare som var inblandade som för att åstadkomma en så bred och stark internationell reaktion på bordningen som möjligt, vilket resulterade i skarpa uttalanden från såväl EU som FN:s säkerhetsråd med krav på en oberoende utredning av händelserna. Utskottet uttryckte även stöd för regeringens agerande i samband med bordningen i oktober 2012. Utskottet gör motsvarande bedömning när det gäller bordningen sommaren 2015. Utskottet kan konstatera att regeringen framförde en protest till Israel om att bordningen utförts på internationellt vatten. När det gäller sabotage mot Ship to Gaza saknar utskottet närmare kännedom om omständigheterna. Utskottet understryker återigen vikten av att Gazas isolering hävs och konstaterar att både den förutvarande och den nuvarande regeringen verkar bilateralt och inom EU och FN för detta. Utskottet konstaterar återigen att både FN och EU, med beaktande av Israels säkerhet, konsekvent agerat för att isoleringen ska hävas.

Utskottet noterar att EU:s och därmed Sveriges överenskommelser med Israel på handelsområdet finns i associeringsavtalet från 1995. Utgångspunkten är Världshandelsorganisationens (WTO) grundläggande regler och överenskommelser, men associeringsavtalet innehåller även bestämmelser om t.ex. tullfrihet för vissa kategorier av varor. Associeringsavtalet utgör även den legala grunden för EU:s samarbete med Israel som bl.a. inkluderar politisk dialog, ekonomiska, sociala och rättsliga frågor, energi, miljö och vetenskap. I avtalets inledning slås fast att det grundar sig på respekten för de mänskliga rättigheterna och demokratiska principer. EU har klargjort att avtalet gäller staten Israel inom 1967 års gränser. Avtalet gäller därmed inte för Västbanken, inklusive östra Jerusalem, Gaza eller Golanhöjderna.

Som nämnts ovan anser EU och Sverige att de israeliska bosättningarna på Västbanken, inklusive i östra Jerusalem, strider mot folkrätten, varför produkter från israeliska bosättningar inte hanteras som om de vore från Israel. Utskottet konstaterar att det inte finns något förbud mot att handla med produkter från bosättningar men att EU och Sverige enligt associeringsavtalet har en skyldighet att se till att bosättningsprodukter inte ges tullfrihet eller

andra tullförmåner. Enligt en teknisk överenskommelse mellan EU och Israel märks israeliska produkter med postnumret för tillverkningsorten. Vid införseln till ett EU-land kontrolleras postnumret, och produkter från bosättningar beläggs med den tull som generellt gäller för import till EU från tredjeländer. Såväl EU-kommissionen som de enskilda EU-länderna har gjort regelbundna kontroller av att dessa tullregler följs. I Sverige är Tullverket ansvarig myndighet.

Det finns EU-regler om varors ursprung och märkning som säger att informationen till konsumenter inte får vara felaktig eller vilseledande. Utskottet välkomnar att EU-kommissionen den 12 november 2015 publicerade en vägledning om ursprungsmärkning av produkter från områden ockuperade av Israel sedan juni 1967 för att klargöra och bidra till att EU:s medlemsstater korrekt tillämpar existerande lagstiftning på konsumentområdet. Om produkter från israeliska bosättningar på ockuperat område marknadsförs som produkter från Israel är detta enligt EU:s regelverk vilseledande och därför inte acceptabelt. Handeln har en skyldighet att se till att aktuella bestämmelser följs. Tillsynen hanteras av berörda myndigheter.

Utskottet noterar att det inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken (European Neighbourhood Policy, ENP) pågår ett arbete med att fördjupa relationerna med EU:s grannländer i syd. Processen för att uppgradera relationerna mellan EU och Israel inleddes 2008. EU har konstaterat att uppgraderingen måste ses i ett bredare sammanhang som omfattar framsteg i fredsprocessen. Den existerande handlingsplanen för samarbetet, som konkretiserar samarbetet inom ramen för associeringsavtalet, har förlängts i flera omgångar. Utskottet noterar vidare att EU sedan den 1 januari 2014 har särskilda riktlinjer för sina samarbetsprogram med Israel. Riktlinjerna genomför EU:s långvariga politik för de israeliska bosättningarna och tillämpar principen om differentiering, vilket innebär att endast israeliska entiteter som är etablerade eller bedriver sin verksamhet inom 1967 års gränser kan ansöka om EU-stöd.

När det gäller finansiella och ekonomiska aktiviteter i bosättningar kan utskottet konstatera att EU:s medlemsstater beslutat att publicera gemensamma budskap som syftar till att öka medvetenheten om riskerna med detta hos medborgare och företag i EU. I de gemensamma budskapen anför bl.a. att EU slagit fast att israeliska bosättningar är olagliga enligt folkrätten och att EU inte kommer att erkänna några andra förändringar av 1967 års gränser än de som parterna kommit överens om. Det anges vidare bl.a. att presumtiva köpare och investerare bör vara medvetna om att ett framtida fredsavtal mellan Israel och palestinierna, eller mellan Israel och Syrien, kan få konsekvenser för egendom de köper eller ekonomiska aktiviteter de stöder i dessa bosättningar och att det i händelse av tvist kan bli mycket svårt för medlemsstaterna att säkerställa nationellt skydd för deras intressen.

Utskottet upprepar sitt tidigare ställningstagande om att isolering och bojkotter inte är rätt väg att gå för att lösa den israelisk-palestinska konflikten. Utskottet anser fortfarande att associeringsavtalet spelar en viktig roll för

relationerna mellan EU och Israel och inkluderar regelbundna möten där man diskuterar mänskliga rättigheter och fredsprocessen. Utskottet anser att det vore kontraproduktivt att avsluta samarbetet och stänga denna möjlighet till dialog samtidigt som det sänder en viktig signal till Israel att eventuella uppgraderingar av samarbetet måste ses i ett bredare sammanhang som omfattar fredsprocessen.

När det gäller frågor om militärattachén vid Sveriges ambassad i Tel Aviv, militärt samarbete med Israel och ett vapenembargo mot landet noterar utskottet att utrikesministern i en interpellationsdebatt i riksdagen den 4 november 2014 uppgav att Sverige inte har något försvarssamarbete med Israel och att Sverige inte exporterar krigsmateriel till Israel. När det gäller import framhöll utrikesministern att Sverige inte har något generellt förbud mot import av krigsmateriel och att det följer av Sveriges folkrättsliga förpliktelser att inte köpa materiel eller tjänster från länder som är föremål för internationella sanktioner på området. Utrikesministern konstaterade att Israel inte står under några sådana sanktioner. Utskottet noterar att utrikesministern avslutade med att konstatera att regeringen inte avsåg att vidta några åtgärder på området.

När det gäller ICC vill utskottet påminna om sitt ställningstagande i betänkande 2014/15:UU15 och understryka behovet av att kontinuerligt och effektivt främja Romstadgans universalitet och integritet samt framhålla att Sverige aktivt ska driva på och ta initiativ till att fler länder ansluter sig till Romstadgan. I nämnda betänkande framgår även att utskottet utgår från att EU och Sverige fortsätter att främja Romstadgans universalitet. Utskottet konstaterar att detta ställningstagande även omfattar Israel och utgår från att EU och Sverige aktivt verkar för att även Israel ska ansluta sig till Romstadgan. I linje med utskottets betoning på Romstadgans universalitet välkomnar utskottet i sammanhanget att Palestina har anslutit sig till ICC.

Utskottet noterar att FN:s MR-kommitté behandlade Israels fjärde periodiska rapport under 2014 och att kommittén i sina slutsatser (CCPR/C/ISR/CO/4) uttryckte oro över uppgifter om tortyr och grym, omänsklig eller nedvärderande behandling på israeliska häkten m.m. och framhöll vikten av att Israel upphör med tortyr och grym, omänsklig eller nedvärderande behandling av häktade personer, tillsätter oberoende utredningar när det förekommer beskyllningar om tortyr och grym, omänsklig eller nedvärderande behandling, främjar ansvarsutkrävande vid övergrepp och erbjuder kompensation till offren. I rapporten uppmanas Israel vidare att uttryckligen förbjuda tortyr i enlighet med artikel 7 i FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna och avskaffa principen om ”nödvändigt försvar” som en möjlig motivering till tortyr samt att avstå från att tillämpa ett visst mått av fysiskt våld i samband med hänvisning till principen om ”nödvändigt försvar”.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:2745 (SD) yrkandena 2–4, 2015/16:128 (V) yrkandena 2–19, 2015/16:2111 (SD) yrkandena 2–5 och 2015/16:2404 (C) yrkandena 1–3.

Erkännandet av Palestina som stat

När det gäller yrkandena om att Sverige bör återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt mot bakgrund av att beslutet saknar både folkrättslig grund och parlamentarisk förankring vill utskottet anföra följande.

Utskottet konstaterar att beslut om att erkänna en stat fattas av regeringen, normalt efter sammanträde med Utrikesnämnden. Utskottet konstaterar vidare att Sverige traditionellt har tillämpat ett antal grundläggande kriterier när det gäller att erkänna stater. Sverige erkänner stater, inte regeringar eller politiska aktörer. Stater är de viktigaste folkrättsliga subjekten. Grundläggande för erkännande av en stat är existensen av ett bestämt territorium och av en befolkning. Vidare krävs en regering som med rimligt mått av stabilitet utövar en effektiv kontroll över detta territorium. Regeringen ska också ha vunnit ett rimligt mått av självständighet utåt och någorlunda allmänt accepteras internationellt. Som utskottet kunde konstatera i betänkande 2012/13:UU8 finns det fall där andra omständigheter, utöver de nämnda grundläggande kriterierna, spelat en avgörande roll i Sveriges bedömning av erkännandefrågor. I det nämnda betänkandet refereras till Sveriges erkännande av Republiken Kosovo i mars 2008. Med detta som utgångspunkt konstaterade utskottet i betänkande 2012/13:UU8 att överväganden om ett erkännande av Palestina som stat främst skulle bedömas utifrån folkrättsliga aspekter, men också utifrån om ett sådant beslut skulle gynna det övergripande målet att bidra till en lösning av den israelisk-palestinska konflikten i enlighet med de slutsatser som antagits av EU:s ministerråd.³

Utskottet kan konstatera att regeringen den 30 oktober 2014 beslutade att erkänna staten Palestina och att regeringens beslut fattades utifrån bedömningen att de folkrättsliga kriterierna för ett erkännande av staten Palestina var uppfyllda och med det uttryckta syftet att främja en tvåstatslösning på den israelisk-palestinska konflikten.

Utskottet påminner i sammanhanget om att konstitutionsutskottet i betänkande 2014/15:KU20 har granskat om regeringen hade samrått med Utrikesnämnden innan den faktiskt tog ställning till att erkänna staten Palestina. I granskningen gjorde konstitutionsutskottet gällande att statsministerns uttalande i regeringsförklaringen om att ”därför kommer Sverige att erkänna Palestina” inte kunde tillmätas någon rättsverkan och därför inte i sig innebar att regeringen tagit ställning i frågan redan den 3 oktober 2014 när regeringsförklaringen lästes upp. Konstitutionsutskottet angav däremot att regeringens externa kommunikation om erkännandefrågan gav bilden av att regeringen i realiteten hade tagit ställning till Palestinaerkännandet före Utrikesnämndens sammanträde och att det inte heller kunde uteslutas att kommunikationen lett till att Sveriges erkännande av staten Palestina av omvärlden uppfattades som avgjord vid en tidpunkt före samrådet med Utrikesnämnden. Konstitutionsutskottet menade även att det

³ Under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 antogs rådsslutsatser där det framgår att ett erkännande av en palestinsk stat aktualiseras när det är ändamålsenligt.

sätt på vilket frågan hanterades kunde ha försämrat förutsättningarna för ett samråd med Utrikesnämnden i reell mening. Konstitutionsutskottet slog fast att utrikesministern bar ett särskilt ansvar och statsministern ett övergripande ansvar för det inträffade.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:2745 (SD) yrkande 1 och 2015/16:2111 (SD) yrkande 1.

Västsahara

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om erkännande av SADR som stat och om folkomröstning och humanitärt bistånd till västsahariska flyktingar.

Jämför reservationerna 12 (SD) och 13 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2743 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 anges att regeringen bör genomföra riksdagens tillkännagivande i betänkande 2012/13:UU8 och erkänna Västsahara (Sahariska arabiska demokratiska republiken, SADR). I motionen anges vidare att Sverige även bör verka för ett erkännande inom EU. I motionen betonas att den bästa vägen mot självständighet för Västsahara är att en folkomröstning genomförs, och i yrkande 2 anförs att det är viktigt att verka för att den utlovade folkomröstningen genomförs. Enligt motionen krävs påtryckningar från EU och Sverige för att en folkomröstning ska komma till stånd. Sådana påtryckningar kan enligt motionärerna exempelvis inkludera att omförhandla EU:s fiskeavtal med Marocko. I yrkande 3 förespråkas att Sverige ökar det humanitära biståndet till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. Samma ståndpunkter upprepas i kommittémotion 2015/16:2128 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Utskottets ställningstagande

När Spanien drog sig ur Västsahara 1975 ockuperades området av Marocko som i dag har kontroll över två tredjedelar av territoriet. Alltsedan Spaniens tillbakadragande råder en konflikt om områdets status mellan Marocko och den västsahariska befrielseörelsen Polisario. Marocko hävdar att Västsahara är en del av Marocko, medan Polisario driver rätten till självbestämmande för västsaharierna, som även innefattar rätten till ett självständigt Västsahara. Västsahara är sedan början av 1960-talet upptaget på FN:s lista över icke självstyrande områden som ska avkoloniserars. År 1988 enades parterna i Västsaharakonflikten om FN:s fredsplan för Västsahara. Marocko och Polisario ingick ett vapenstilleståndsavtal 1991. Avtalets efterlevnad

övervakas av FN-styrkan United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara (Minurso), vars mandat förlängs löpande genom beslut i FN:s säkerhetsråd, senast i säkerhetsrådets resolution 2218 (2015) då mandatet förlängdes till april 2016. Minurso har mandat att genomföra en folkomröstning om Västsaharas framtid som beslutats av säkerhetsrådet. Denna folkomröstning har inte ägt rum eftersom parterna inte har kunnat enas om formerna för den.

Under 2007 lade Marocko och Polisario fram var sin plan för en lösning på konflikten. Den marockanska planen är ett förslag om långtgående autonomi för Västsahara inom Marocko. Förslaget från Polisario utmynnar i en folkomröstning som även innehåller alternativet självständighet. Båda förslagen ligger till grund för diskussioner och har behandlats av FN. Parterna har vid upprepade tillfällen, senast i resolution 2218 (2015), uppmanats av FN:s säkerhetsråd att bl.a. inleda villkorslösa förhandlingar för att nå en rättvis, hållbar och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som tillgodoser det västahariska (sahariska) folkets självbestämmande.

I betänkande 2012/13:UU8 angav utskottet som sin uppfattning att Sverige snarast borde erkänna SADR som en fri och självständig stat. Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna reserverade sig mot beslutet. Riksdagens beslut anmäldes till regeringen i riksdagsskrivelse 2012/13:67. I regeringens skrivelse 2012/13:75 angavs att regeringen den 31 januari 2013 beslutade att lägga riksdagens skrivelse till handlingarna. Skrivelse 2012/13:75 behandlades i betänkande 2012/13:KU21. I utrikesutskottets yttrande till konstitutionsutskottet framhöll utskottet att det var olyckligt att regeringen inte hörsammat riksdagens tillkännagivande om att erkänna SADR som en fri och självständig stat. Moderaterna, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna hade en avvikande mening där det bl.a. framgick att den dåvarande regeringen inte ansåg att de folkrättsliga förutsättningarna för att erkänna Västsahara som självständig stat var uppfyllda. Vidare konstaterades i den avvikande meningen att den dåvarande regeringen genom dåvarande utrikesministerns svar i riksdagens kammare på interpellation 2012/13:233 hade redovisat skälen till varför den inte avsåg att vidta åtgärder i enlighet med tillkännagivandet. I sitt ställningstagande accepterade KU att riksdagsskrivelse 2012/13:67 kunde anses slutbehandlad. KU anförde dock att den dåvarande regeringens redovisning hade tjänat på att hänvisa till den dåvarande utrikesministerns interpellationssvar där skälen för att lägga den aktuella riksdagsskrivelsen till handlingarna framgick.

Utskottet noterar att regeringen nyligen har genomfört en översyn av Sveriges Västsaharapolitik. Utskottet konstaterar att det av översynen framgår att världssamfundet inte erkänner Marockos anspråk på suveränitet över Västsahara. Utskottet konstaterar vidare att det i regeringens nämnda genomlysning av Västsaharapolitiken slås fast att den folkrättsliga bedömningen är att Västsahara är ockuperat. Utskottet konstaterar också att det framgår av översynen att de folkrättsliga kriterierna för att erkänna SADR som en självständig stat inte bedöms vara uppfyllda mot bakgrund av att

SADR inte kan sägas utöva en effektiv kontroll över huvuddelen av territoriet och den befolkning som bor där samt att Polisario och SADR:s regering har sitt säte i Algeriet.

Utskottet instämmer i vad som anförs i översynen om att parterna tillsammans med FN:s säkerhetsråd och generalsekreteraren har ett ansvar för att finna en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning som tillfredsställer det västsahariska (sahrawiska) folkets rätt till självbestämmande. Utskottet instämmer vidare i vad som anförs i översynen om att Sverige bör fortsätta att hävda det västsahariska folkets rätt till självbestämmande och att det är angeläget att fortsätta att stödja FN:s insatser som syftar till att underlätta en förhandlingslösning där denna rätt uppfylls.

Utskottet delar slutsatsen i översynen att status quo inte är ett hållbart alternativ. Utskottet stöder ett aktivt engagemang från FN:s generalsekreterare för att hitta en lösning på konflikten och ger fullt stöd till det arbete som utförs av generalsekreterarens sändebud för Västsahara, Christopher Ross. Utskottet ställer sig vidare bakom förslagen i översynen om att dels finansiera insatser för att ta fram underlag för konfliktlösning till stöd för parterna, dels överväga att bidra med svenskt stöd till Minurso och till FN:s minröjningsorgan (Unmas) arbete med minröjning. Utskottet instämmer även i att Sverige bör fortsätta att noga följa situationen för de mänskliga rättigheterna i Västsahara och Tindouf.

Utskottet konstaterar, i likhet med vad som anges i regeringens översyn, att när det gäller frågan om naturresursanvändning kommer resultatet av EU-domstolens pågående processer rörande EU:s jordbruks- och fiskehandelsavtal samt fiskepartnerskapsavtal med Marocko att vara av stor vikt.

Utskottet konstaterar att konflikten har gett upphov till en utdragen flyktingsituation i Tindouf i Algeriet. Utskottet noterar med oro att det i regeringens översyn framgår att situationen i flyktinglägren i Tindouf förvärrats mot bakgrund av att mathjälpen som flyktingarna är beroende av har skurits ned. Utskottet konstaterar vidare att det av översynen framgår att Sverige skyndsamt, i dialog med Världslivsmedelsprogrammet (World Food Programme WFP) och FN:s flyktingkommissariat (UNHCR), bör försöka skjuta till extra medel och påverka andra givare att göra detsamma. Utskottet konstaterar också att Sida uppskattar att det humanitära biståndet till västsahariska flyktingar i Algeriet under 2016 förväntas att uppgå till ca 15,5 miljoner kronor, varav den största delen kanaliseras via UNHCR.

Utskottet noterar med oro att talesmannen för FN:s generalsekreterare den 21 mars 2016 bekräftade att civil personal från Minurso omlokaliserats till Las Palmas från Laayoune där Minurso har sitt högkvarter till följd av att Marocko den 15 mars 2016 aviserade att Minurso:s civila komponent skulle minskas signifikant och att Marocko skulle dra in sitt finansiella stöd till Minurso. Utskottet noterar även med oro att samma talesperson den 22 mars meddelade att Minursos militära sambandskontor i Dakhla stängts på begäran av Marocko. Utskottet välkomnar att säkerhetsrådets ordförande den 24 mars gav uttryck för att rådet är mycket oroat över händelseutvecklingen, särskilt när

det gäller utvecklingens konsekvenser för Minurso. Utskottet konstaterar att fredsfrämjande insatser som beslutats av säkerhetsrådet är centrala för att upprätthålla fred och säkerhet. Utskottet understryker vikten av att få till stånd en lösning som säkerställer att Minurso har förutsättningar att genomföra uppdraget så som beslutats av säkerhetsrådet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2014/15:2743 (SD) yrkandena 1–3 och 2015/16:2128 (SD) yrkandena 1–3.

Iran

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om mänskliga rättigheter i Iran med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 14 (V).

Motionen

I kommittémotion 2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–3 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem i EU och FN konsekvent ska uppmärksamma de grova och omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Iran, kräva att alla politiska fångar frigges, verka för att FN:s rapportör för de mänskliga rättigheterna i Iran beviljas inresa i landet samt uppmärksamma de grova och omfattande kränkningarna av de etniska och religiösa minoriteternas rättigheter i Iran. I yrkande 4 uppmanas den svenska regeringen att inleda en dialog om de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna, med de svenska företag som är verksamma i Iran. I yrkandena 6–8 anförs att Sverige som enskild stat och som medlem i EU och FN i alla kontakter med Iran ska uppmärksamma kvinnornas situation i landet, agera för att Iran lever upp till sina internationella åtaganden i fråga om barns rättigheter samt i alla kontakter med Iran uppmärksamma hbtq-personers situation i landet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Iran fortsatt är mycket allvarlig. Utskottet konstaterar vidare att de förhoppningar som fanns om ökad respekt för de mänskliga rättigheterna efter presidentvalet 2013 tyvärr inte har besannats.

I december 2015 antog FN:s generalförsamling en resolution om de mänskliga rättigheterna i Iran (A/RES/70/173). Resolutionen lades fram av Kanada med stöd av bl.a. Sverige. I resolutionen uppmanas Iran att bl.a. frige politiska fångar och att upphöra med godtyckliga frihetsberövanden och trakasserier m.m. av oppositionella, MR-försvare, fackföreningsledare, akademiker, kulturarbetare och bloggare m.fl. Iran uppmanas vidare att bl.a.

avskaffa alla former av diskriminering och MR-övergrepp dels mot kvinnor och flickor, dels mot etniska, religiösa och andra minoriteter.

Utskottet kan konstatera att det framgår av specialrapportören för Irans rapporter från oktober 2015 (A/70/411) och mars 2015 (A/HRC/28/70) att situationen för de mänskliga rättigheterna fortsatt är mycket allvarlig. I rapporten från oktober 2015 framgår bl.a. att antalet avrättningar i Iran ökat kraftigt över tid och att diskrimineringen av kvinnor är mycket omfattande. Vidare återges bl.a. detaljerade uppgifter om arresteringar av fackliga aktivister samt att rättigheter för personer som tillhör etniska och religiösa minoriteter inte respekteras. I rapporten från mars återges bl.a. att personer som försöker utnyttja rätten till yttrandefrihet och religionsfrihet m.m. löper risk att arresteras och fängslas under mycket undermåliga förhållanden och att hbtq-personer diskrimineras och stigmatiseras. Utskottet konstaterar vidare att FN:s kommitté för barnets rättigheter i en granskning från den 29 januari 2016 (CRC/C/IRN/CO/3-4) rekommenderar att Iran avskaffar dödsstraffet för personer under 18 år, förbjuder och verkar mot barnäktenskap, förbättrar tillvaron för barn med funktionshinder, förbättra tillgången till utbildning för flickor och för barn som tillhör minoritetsgrupper och förhindrar barnarbete m.m.

Det är utskottets förhoppning att Irans överenskommelse med EU3+3 om Irans kärntekniska program⁴ och utfallet av parlamentsvalet i februari 2016, som resulterade i ett tydligt stöd för reformsinnade krafter, kommer att medföra ett öppnare och mer välmående Iran där respekten för de mänskliga rättigheterna gradvis ökar. Utskottet beklagar att Iran ännu inte har gått med på att föra en strukturerad dialog om de mänskliga rättigheterna med EU men välkomnar att EU – som det anges i unionens årsrapport för de mänskliga rättigheterna i världen 2014 – utnyttjar formella och informella tillfällen för att ändå ta upp situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran. Utskottet välkomnar att EU:s restriktiva åtgärder mot personer som är ansvariga för allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Iran fortsatt ligger fast, inklusive förbudet mot att exportera utrustning som kan användas för internt förtryck till Iran. Utskottet välkomnar även att Sverige kontinuerligt, bilateralt och genom FN och EU aktivt försöker påverka och förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran. Exempelvis kan utskottet konstatera att näringsminister Mikael Damberg i en interpellationsdebatt i slutet av 2015 gjorde en utfästelse om att ta upp frågor om mänskliga rättigheter, inklusive kvinnors och arbetstagares rättigheter, i samband med sitt besök i Iran den 5–6 december 2015.

Sverige var 2011 drivande för att en särskild rapportör för mänskliga rättigheter i Iran utsågs inom ramen för FN:s MR-råd. Utskottet beklagar att rapportören har nekats inresetillstånd av iranska myndigheter och därmed

⁴ Det internationella samfundet har hyst misstankar om att Iran bygger upp en kapacitet att utveckla kärnvapen. Iran och Frankrike, Storbritannien, Tyskland, USA, Kina och Ryssland (EU 3+3) nådde i juli 2015 en överenskommelse om en gemensam övergripande handlingsplan om Irans kärntekniska program.

ännu inte kunnat besöka landet. Utskottet uppmanar Iran att släppa in den särskilda rapportören i landet. Den 16 mars 2016 beslutade MR-rådet att förlänga den särskilda rapportörens mandat (A/HRC/31/L.27). Resolutionen uppmanar även Iran att samarbeta fullt ut med specialrapportören och ge honom tillträde till landet. Sverige tillhörde den kärngrupp av länder som lade fram resolutionen. Utskottet välkomnar Sveriges och EU:s engagemang för specialrapportörens arbete. Inom ramen för Irans allmänna återkommande utvärdering (universal periodic review, UPR) under 2014 rekommenderade Sverige att Iran borde ge omedelbart och obegränsat tillträde till den särskilda rapportören. Inom ramen för UPR:s genomlysning av Iran rekommenderade Sverige även att Iran vidtar åtgärder för att motverka diskriminering av etniska och religiösa minoriteter och att Iran respekterar medie- och yttrandefrihet, inklusive på internet.

När det gäller yrkandet om att regeringen bör inleda en dialog om de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna, med de svenska företag som är verksamma i Iran vill utskottet anföra följande.

I juli 2015 enades EU 3+3 och Iran om ett avtal om Irans kärntekniska program (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA). Den 16 januari 2016 bekräftade Internationella atomenergiorganet (IAEA) att Iran genomfört sina åtaganden enligt JCPOA, då EU beslutade om omfattande suspendingar och ändringar av EU:s kärntekniska sanktioner mot Iran.

Mot ovanstående bakgrund konstaterar utskottet att det finns anledning att förmoda att Sveriges handel med Iran kommer att öka framöver. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att regeringen i skrivelse 2015/16:69 Politik för hållbart företagande tydligt lyfter fram en förväntan på att företag som är verksamma i Sverige eller i utlandet ska ha de internationella riktlinjerna för hållbart företagande som utgångspunkt för sitt arbete både hemma och i utlandet. Det anges att de internationella riktlinjerna i första hand inbegriper OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact-initiativ, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner och ILO:s trepartsdeklarationer. Utskottet påminner om sitt yttrande till näringsutskottet med anledning av skrivelsen. I yttrandet (yttr. 2015/16:UU4y) välkomnar utskottet att Sverige som sjätte land i världen lanserat en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter i syfte att nationellt genomföra FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Utskottet uttrycker stöd för principen om att företag som är verksamma i Sverige eller i utlandet tillämpar de internationella riktlinjerna för hållbart företagande både hemma och i utlandet. Utskottet framhåller vidare att det är företagen själva som måste genomföra ett hållbart företagande men att regeringen aktivt bör uppmuntra företagens arbete på området. Av yttrandet framgår även att utskottet är positivt till att regeringen avser att utarbeta en plattform för hållbart företagande riktad till företagen och att regeringen även kommer att satsa på att öka kunskapen om hållbart företagande vid Sveriges utlandsmyndigheter. Utskottet utgår från att dessa insatser även inbegriper Sveriges ambassad i

Teheran och konstaterar att plattformen är högst relevant för företag som är intresserade av den iranska marknaden.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2015/16:372 (V) yrkandena 1–4 och 6–8.

Libyen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om situationen i Libyen.

Motionen

I kommittémotion 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 26 i denna del uppges att Libyen, vars säkerhet är tätt förbunden med Europas, hotas av ett totalt sönderfall. Det anges att det kan bli aktuellt för EU eller Nato att genomföra en militär och civil insats för att stabilisera Libyen om situationen i landet inte förbättras.

Utskottets ställningstagande

I februari 2011 inleddes ett uppror i staden Benghazi mot överste Gaddafis dåvarande regim. Gaddafi försökte slå ned upproret med våld. FN:s säkerhetsråd antog resolution 1973 (2011) som bl.a. auktoriserade FN:s medlemmar att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda civila libyer. Från och med slutet av mars 2011 genomfördes de internationella militära insatserna under Natos samordning inom ramen för Operation Unified Protector. Sverige bidrog till Natos insats i form av JAS 39 Gripenplan med spaningsuppdrag (prop. 2010/11:111, prop. 2010/11:127, prop. 2011/12:5, bet. 2010/11:UFöU3, bet. 2010/11:UFöU4, bet. 2011/12:UFöU1). I augusti 2011 befriades huvudstaden Tripoli. Överste Gaddafi tillfångatogs och avrättades i oktober 2011. Samma månad förklarade rebellernas ledarskap inom Nationella övergångsrådet (National Transitional Council, NTC) att Libyen var befriat. Natos militära insats avslutades också i oktober 2011.

I augusti 2012 genomfördes parlamentsval och NTC överlämnade makten till det valda parlamentet (General National Congress, GNC). Det stod dock tidigt klart att Libyens nya ledning hade svårigheter att etablera lag och ordning och att avväpna de olika miliser som stridit mot Gaddafiregimen. I juni 2014 genomfördes nya parlamentsval. Utfallet accepterades inte av alla parter, och stridigheter utbröt mellan styrkor lojala med GNC och det nyvalda parlamentet med resultatet att Tripoli föll i händerna på en islamistisk milis medan det nyvalda parlamentet omlokaliserade till staden Tobruk i östra Libyen. I det maktvakuum som uppstått har Daish etablerat sig, inte minst i staden Sirte.

Utskottet välkomnar att det internationella samfundet står enat i ansträngningarna att främja fred och stabilitet i Libyen. Den 13 december 2015 hölls ett internationellt möte på ministernivå i Rom med deltagande från bl.a. FN, EU, Arabförbundet, Afrikanska unionen och länder från regionen. I möteskommunikén betonas bl.a. att Libyens sammanhållning måste bevaras, att en samlingsregering (Government of National Accord) är av vital betydelse för att bekämpa Daish i Libyen och att deltagarna står redo att erbjuda politiskt, ekonomiskt och säkerhetsrelaterat stöd till en samlingsregering. I säkerhetsrådets resolution 2259 (2015) konstateras att situationen i Libyen är ett hot mot internationell fred och säkerhet. Resolutionen välkomnar Libya Political Agreement (LPA) från den 17 december 2015 och framhåller vikten av att en samlingsregering snarast kommer till stånd. FN:s medlemsstater uppmanas i resolutionen att på olika sätt och i samråd med libyska myndigheter och Förenta nationernas stöduppdrag i Libyen (United Nations Support Mission in Libya) bistå en samlingsregering, inklusive när det gäller att bekämpa Daish och andra terrorgrupper med närvaro i Libyen.

Utskottet konstaterar att EU den 18 januari 2016 antog rådsslutsatser där EU bl.a. ställer sig bakom LPA och välkomnar inrättandet av presidentrådet, med Fayeze al-Sarraj som ordförande. Det anges vidare att EU och dess medlemsstater kommer att stödja den nationella samlingsregeringen så som Libyens enda legitima regering och att EU uppmanar alla libyska institutioner att godta den nationella samlingsregeringens laga makt. Utskottet påminner även om att Europeiska rådet den 18–19 februari 2016 bl.a. uppmanade alla parter att genomföra den libyska politiska överenskommelsen, bilda en nationell samlingsregering och inrikta sina insatser på ekonomisk återhämtning och terrorismbekämpning. Rådet framhöll även bl.a. vikten av att stödja dessa insatser i samarbete med FN. Utskottet instämmer i detta och konstaterar att en fungerande regering med auktoritet över hela landet är en förutsättning för utveckling, stabilitet, fred och säkerhet och för att effektivt kunna bekämpa Daish i Libyen. Utskottet understryker vikten av att kvinnor deltar på alla nivåer i den politiska processen.

Utskottet välkomnar att EU på ett tidigt stadium har förutskickat ökat stöd till en libysk transitionsprocess så snart de politiska förutsättningarna möjliggör detta. I rådsslutsatser från februari 2015 framhålls att EU står redo att använda alla instrument till sitt förfogande, principiellt inklusive insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, för att öka stödet till Libyen när det gäller främjande av en fungerande libysk rättsstat, säkerhetssektorreform, migration och ekonomiskt samarbete. I rådsslutsatser från mars 2015 framhålls att EU står redo att erbjuda stöd till en libysk samlingsregering för att motverka terrorism. Beredskapen att öka stödet till Libyen framhålls även i rådsslutsatser från januari 2016 där det anges att EU har förberett ett stödpaket som uppgår till 100 miljoner euro som ska initieras så snart det finns en samlingsregering på plats. Det anges även att EU på libysk begäran har en beredskap att överväga utbildningsstöd- och rådgivande stöd inom säkerhetssektorn. Utskottet noterar i detta sammanhang även att EU

redan i maj 2013 beslutade att inrätta EU:s integrerade gränsförvaltningsuppdrag i Lybien (Eubam Libya) i syfte att stärka libyska myndigheters kapacitet när det gäller gränshantering. Utskottet noterar att EU den 15 februari 2016 beslutade att förlänga missionen till slutet av augusti och samtidigt reviderade missionens uppgifter för att missionen ska kunna bidra till planeringen av möjliga framtida civila insatser på området säkerhetssektorreform.

Utskottet konstaterar att EU även har haft ett omfattande stöd till Libyen efter Gaddafiregimens fall. Det humanitära stödet har varit och är betydande. Omfattande insatser har även gjorts inom områden som demokrati, mänskliga rättigheter och försoning, rättssektorn och migration. Utskottet kan också konstatera att Sverige bidragit med både humanitärt bistånd och stöd för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i Libyen. Insatser som inbegriper Libyen när det gäller exempelvis demokrati och mänskliga rättigheter är fortsatt möjliga även inom ramen för regeringens nyligen beslutade regionala strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika. Enligt uppgift från Utrikesdepartementet uppgick Sveriges humanitära stöd till 20 miljoner under 2015.

När det gäller den aktuella händelseutvecklingen i Libyen kan utskottet konstatera att representanter för det s.k. presidentrådet anlände till Tripoli den 30 mars 2016. Utskottet konstaterar vidare att FN:s generalsekreterare i ett uttalande välkomnat presidentrådets ankomst till Tripoli och uppgett att detta är ett viktigt steg i genomförandet av LPA. I uttalandet uppmanar generalsekreteraren alla politiska aktörer och offentliga institutioner att underlätta ett omedelbart och fredligt maktöverlämnande. Generalsekreteraren berömmar vidare bl.a. presidentrådet för deras mod och ledarskap och uppmanar FN:s beredskap att assistera de libyska myndigheterna för att underlätta för en fortsättning av den demokratiska transitionsprocessen. Utskottet konstaterar också att EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik tillika kommissionens vice ordförande Federica Mogherini i ett uttalande den 30 mars 2016 angav att presidentrådets ankomst till Tripoli representerar en unik möjlighet för libyer från olika fraktioner att enas på basis av LPA och att ankomsten till Tripoli representerar ett viktigt steg för Libyens demokratiska transition och för genomförandet av LPA. I uttalandet uppmanas alla libyska institutioner och aktörer att stödja och arbeta med presidentrådet och samlingsregeringen. Vidare framhålls i uttalandet att EU och dess medlemsstater uppger sitt åtagande om att stödja Libyen och genomförandet av LPA i nära samarbete med samlingsregeringen. I uttalandet påminns även om att EU har ett paket med omedelbara och omfattande insatser inom olika områden till ett värde av 100 miljoner euro och att genomförandet sker efter begäran från de libyska myndigheterna. Utskottet konstaterar slutligen att Mogherini den 4 april 2016 talade i telefon med Libyens premiärminister Fayed al-Sarraj och FN:s generalsekreterares särskilda representant för Libyen, Martin Kobler. Enligt vad utskottet inhämtat diskuterade de tre deltagarna hur EU kan stödja genomförandet av LPA. Mogherini ska ha

välkomnat al-Sarrajs och presidentrådets omlokalisering till Tripoli och bekräftat EU:s åtaganden att stödja transitionen på basis av libyska prioriteringar. Under samtalet ska även vikten av libyskt ägarskap för den politiska processen ha betonats, liksom behovet av en inkluderande process för att ytterligare bygga upp stödet från alla libyer.

Utskottet konstaterar att det i samband med föredragningen för utskottet inför EU:s utrikesministermöte den 18 april framgick att regeringen välkomnar att presidentrådet etablerat sig i Tripoli som ett viktigt steg i genomförandet av LPA och att regeringen ger sitt stöd till den libyska samlingsregeringen och understryker vikten av att den i sitt arbete eftersträvar inklusivitet och legitimitet. Vidare konstaterar utskottet att det framgick av föredragningen att regeringen anser att det är viktigt att EU står redo att bidra till långsiktig stabilitet i Libyen och att EU:s engagemang i Libyen måste präglas av långsiktighet och lyhörddhet för libyska behov och samordnas med alla berörda aktörer, inte minst FN.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2015/16:2971 (M) yrkande 26 i denna del.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som bereds förenklat enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna.

Reservationer

1. **Bekämpande av Daish i Irak och Syrien, punkt 2 (L)**

av Birgitta Ohlsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 1 och 4 samt

2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) yrkande 1.

Ställningstagande

Terrororganisationen Daishs framfart i Irak och Syrien har förvärrat situationen i Mellanöstern och orsakat ett stort mänskligt lidande i regionen. Sverige måste möta denna situation med en tydlig utrikespolitik. Liberalerna anser att den högsta utrikespolitiska prioriteringen i Mellanösternregionen måste vara att stoppa Daishs framfart i Irak och Syrien.

Det krävs militära medel för att stoppa Daish. De flyganfall som den internationella koalitionen utför mot Daish i Irak och Syrien är nödvändiga. Sverige bör stödja den internationella koalitionen mot Daish med militära medel och erbjuda KRG (Kurdish Regional Government) i Irak ytterligare militärt stöd för att pressa tillbaka Daish. Det kan avse transportfordon för bergs- och ökenterräng (bandvagnar) och understödsvapen, såsom granatgevär (t.ex. Carl Gustaf och AT-4) med ammunition. Peshmerga bör även stödjaskas inom områden som sjukvård, logistik, minröjningsutrustning och skydd mot massförstörelsevapen, i synnerhet kemiska stridsmedel. Humanitära insatser är också viktiga.

2. **Bekämpande av Daish i Irak och Syrien, punkt 2 – motiveringen (V)**

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Det är med bestörtning och sorg vi de senaste åren kunnat se hur våldet eskalerat i Syrien och Irak. Vänsterpartiet har tydligt fördömt de grova och omfattande övergreppen mot civila. Om inte världssamfundet nu gemensamt

och kraftfullt agerar är risken överhängande att våldet kommer att fortsätta, eskalera och sprida sig.

Våldet och kriget drabbar alla grupper i Irak och Syrien. Men vi är särskilt oroade över att våldet tar sig alltmer sekteristiska uttryck. Kurder, yazidier, assyrier och andra minoriteter drabbas särskilt och attackerades på grund av sin etnicitet och/eller sin religion. Vi ser också hur de väpnade konflikterna drabbar män och kvinnor på olika sätt och i olika utsträckning. Vänsterpartiet ser det därför som centralt att synliggöra hur kvinnor och flickor drabbas av Daishs terror och att särskilt stödja arbetet med att stödja kvinnors rättigheter. Men det är också centralt att se att kvinnor och flickor är aktörer och inte bara offer. Det är viktigt att Sverige verkar för att kvinnor ska inkluderas i de pågående försöken till fredssamtal.

Att bekämpa Daish är en av vår tids viktigaste uppgifter. Ska Daish besegras behöver vi kapa deras försörjningsleder. Daish får in miljoner dollar från oljesmuggling via Turkiet. Utan oljesmugglingen skulle Daish snabbt få svårt att finansiera sin terror. Men EU verkar vara mer fokuserat på att förmå Turkiet att stänga sina gränser för flyktingar på väg över Medelhavet än att förmå Turkiet att stänga sina gränser för inresande kombattanter och smuggling av vapen och olja. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att Sverige och världssamfundet ställer tydliga krav på den turkiska regeringen.

Samtidigt pågår samtal under FN:s ledning. Stora frågor är fortfarande olösta, och ett hårt diplomatiskt arbete kvarstår innan det finns en trovärdig färdplan mot fred i Syrien. Hitintills har Ryssland, USA, Iran, Turkiet och Saudiarabien satt sina egna intressen först. Man har blockerat FN, försvårat arbete för fred och i flera fall underblåst kriget. Men för första gången på länge finns nu verkliga förhoppningar om att omvärlden ska kunna enas mot Daish och för fred. Ett fredsavtal för Syrien och ett enat världssamfund skulle tydligt försvaga Daish och minska deras möjligheter att fortsätta sin terror.

Ska Daish långsiktigt besegras behöver styrena i Damaskus och Bagdad i grunden förändras. Den starkt sekteristiska politiken i Syrien och Irak som framför allt riktats mot sunniaraber har skapat en grogrund för extrema rörelser som Daish att vinna anhängare. Därför är det viktigt att understryka att Assad är en av grundorsakerna till kriget i Syrien och inte kan vara en del av lösningen. Syrien och Irak behöver demokratiska regeringar som kan företräda hela sina länders mångfald.

I Syrien och Irak bekämpas terrorn varje dag av modiga män och kvinnor. Det har man gjort från första dagen Daish hissade sin fana i regionen. Men alltför ofta har de som står vid fronten mot terrorn ignorerats av väst, i värsta fall har de direkt motverkas. Bland annat de olika kurdiska grupperna har det senaste året bekämpat Daish med både stort mod och stor framgång. De slog tillbaka Daish i Kobane, de har kapat av flera av Daishs viktigaste försörjningsleder och de befriade Sinjar.

Sverige har nu en militär utbildningsinsats i Erbil. Vänsterpartiet har stött utbildningen av kurdisk peshmerga-milis. Samtidigt är det svenska stödet till kurderna i Syrien, i Rojava, mycket begränsat. Sverige behöver nu gå in med

både humanitärt stöd och bistånd till återuppbyggnad av de städer och byar som härjats av Daish. Vänsterpartiet vill att omvärlden tar ett större ansvar för de humanitära insatserna och återuppbyggnaden så att kurderna kan fokusera på att bekämpa Daish.

Men de kurdiska styrkorna och deras allierade slåss inte bara mot Daish. De behöver också försvara sig mot Turkiets bombanfall. Vi är förvånade över Sveriges och EU:s tystnad inför Turkiets bombningar. Turkiets bombningar av kurderna måste upphöra.

3. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (SD)

av Julia Kronlid (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–7,

2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–7 och

2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 5–8,

2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och

2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Minoriteter drabbas hårt av konflikterna i Irak och Syrien. Det finns anledning att lyfta fram de kristna minoriteternas situation. Kristna har fördrivits, flytt och mördats. Kyrkor har förstörts och präster och biskopar har kidnappats. Olika kristna samfund är på väg att utplånas. Förföljelserna har tilltagit till följd av Daishs framväxt. När Daish erövrade staden Mosul i Irak flydde den kristna befolkningen från staden. Sverigedemokraterna anser att det pågår en utrensning av kristna i Irak och Syrien som kan likställas med ett religiöst och kulturellt folk mord. Även andra minoriteter är utsatta. Bland dessa kan nämnas t.ex. yazidier, mandéer, turkmener, judar, romer och shabaker. Förenta nationernas expert på minoritetsfrågor betecknar utvecklingen för områdets minoriteter som förödande och oåterkallelig.

Sverigedemokraterna ser med stor oro på kristnas och andra minoriteters situation i Irak och Syrien, och vi vill därför att regeringen i internationella sammanhang verkar för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i Irak och Syrien, visar ett tydligt stöd

för kristna och andra utsatta minoriteter i regionen, verkar för att FN upprättar en säker zon för utsatta minoriteter i konfliktområdena i Irak och Syrien och ökar de humanitära insatserna i konfliktområdena.

Det finns påtagliga svårigheter för de olika religiösa, kulturella och etniska grupperna i Irak att samexistera i en och samma stat. Sverigedemokraterna vill därför att regeringen verkar för att en långsiktig konstitutionell lösning utarbetas som tar hänsyn till, skyddar och bevarar områdets religiösa och kulturella minoriteter. Den kristna befolkningen på Nineveslätten kräver att området ska få en autonom provins inom ramen för Irak. Sverigedemokraterna anser att Sveriges regering bör verka för att detta blir verklighet.

Irak är en svag statsbildning med en regering som inte fullt ut kontrollerar landets territorium. Kurderna i norra Irak har en demokratiskt förankrad kontroll över ett territorium. Kurderna har varit viktiga för att stoppa Daishs framryckning och skyddat kristna minoriteter under Daishs härjningar. Mot denna bakgrund är Sverigedemokraternas utgångspunkt att kurderna bör få ett utökat självstyre. En process som leder fram till ytterligare utökat självstyre eller till full självständighet måste ske fredligt. Andra minoriteters intressen måste tillvaratas och vägas mot kurdernas krav. Sverigedemokraterna vill därför att regeringen verkar för att det utarbetas en långsiktig konstitutionell lösning som tar hänsyn till såväl kurdernas anspråk på utökat självstyre som de kristnas anspråk på Nineveslätten.

När det gäller stöd till kurder i Mellanösternregionen som helhet vill Sverigedemokraterna att riksdagen ger regeringen i uppdrag att se över hur ett utvecklat stöd till kurdiska regioner i Mellanöstern kan genomföras för att på sikt öka kurdernas självbestämmande och stödja deras humanitära gärningar. Detta är viktigt mot bakgrund av att kurderna under historien drabbats av vad som närmast kan betraktas som imperialism från starkare grupperingar och i ljuset av att den kurdiska befolkningen är den största etniska gruppen i världen som saknar ett land. Så länge kurderna kämpar för demokrati och fred bör de få omvärldens stöd.

4. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (L)

av Birgitta Ohlsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 5–8 och
avslår motionerna

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–7,
2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–7,
2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och
2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Daish framfart har visat hur bräcklig sammanhållningen i Irak är. Daish har visst stöd bland sunniaraber som känner ett djupt missnöje med den shiitiska dominansen i landet. Även kurder, assyrier, syrianer, kaldéer och andra befolkningsgrupper i Irak har återkommande uppvisat ett missnöje med centralregeringen i Bagdad. Ett mer inkluderande irakiskt politiskt system är en förutsättning för ett stabilt och fredligt Irak. Sverige bör stödja en process för att överbygga motsättningarna i landet.

Inom ramen för Sveriges utrikes- och biståndspolitik bör skyddet för minoritetsgrupper prioriteras. Liberalerna anser att Sverige bör stödja en utveckling mot ett ökat regionalt självstyre för assyrier, syrianer, kaldéer på Nineveslätten. Den irakiska regeringen aviserade i januari 2014 att ett regionalt styre för minoritetsfolken på Nineveslätten skulle inrättas, men ambitionerna har inte kunnat verkställas till följd av Daishs militära framryckningar. I närtid är det av största vikt att säkerställa ett skydd för nämnda minoritetsfolk genom att upprätta en skyddszon. Sverige bör agera inom EU för att få ökad kraft bakom orden.

Trots att Irak dras allt djupare ned i sektaristiskt våld går utvecklingen framåt i KRG. Liberalerna anser att Sverige bör bejaka denna utveckling. KRG har sedan Saddam Husseins fall 2003 byggt mer stabila samhällsinstitutioner och skapat en ekonomisk utveckling. Det finns ett parlament och en regering, och oljetillgångarna är omfattande. Det politiska ledarskapet är pragmatiskt, och den muslimska traditionen begränsar extremismen. Utrikes- och säkerhetspolitiken är västorienterad. Mot denna bakgrund är steget till självständighet för KRG inte särskilt stort.

Relationerna mellan Sverige och KRG är goda. Flera svenska ministrar har varit på officiella besök i KRG, och möten har hållits på talmansnivå och mellan riksdagsdelegationer. Sverige har i praktiken redan i dag bilaterala relationer med KRG. Liberalerna vill värna och utveckla den bilaterala relationen och anser att Sverige bör stödja den pågående demokratiska processen mot en eventuell självständighet för KRG.

5. Skydd för minoriteter och frågor om autonomi eller självständighet, punkt 3 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP) yrkandena 5–8,
2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5–7,
2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–7 och
2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sverige har som ett av få länder tagit emot människor som flytt från Mellanöstern undan förföljelse för att de är kristna. Södertälje har blivit känt världen över som en fristad för denna kristna minoritet som sedan tusentals år har haft sina rötter i länder som Irak, Syrien, Libanon och Turkiet. Utifrån denna unika situation och det kritiska läge som den kristna minoriteten i Mellanöstern lever under, är det märkligt att regeringen i sin utrikesdeklaration inte nämnde det religiöst motiverade dödandet. Varken kristna, yazidier eller de muslimer som faller offer för Daishs framfart omnämndes av utrikesministern.

Daish har satt hela regionen i gungning, och vårt engagemang för de utsatta minoriteterna är viktigt. Att stycka upp Irak i enklaver är inte en långsiktigt framkomlig väg. Däremot skulle avgränsade områden kunna fungera som fredade zoner med hjälp av internationella styrkor som garanterar säkerheten. Kristdemokraterna stöder idén om fredade zoner och lyckades också få Europaparlamentet att ställa sig bakom kravet på en fredad zon i norra Irak som en dellösning på den humanitära katastrof som nu utspelar sig. Kravet på en fredad zon skickar viktiga signaler om att de internationella ansträngningarna för att bekämpa Daish inte kan ske halvhjärtat utan kräver långtgående gemensamma åtaganden från världens demokratiska stater.

6. Erkännande av folkmord i Irak och Syrien, punkt 4 (SD, L, KD)

av Julia Kronlid (SD), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L) och Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:1266 av Robert Halef (KD) yrkandena 1 och 2 samt
2015/16:3192 av Robert Hannah (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Den s.k. arabiska våren som startade för cirka fem år sedan var en folkresning mot sociala orättvisor, korruption och envåldshärskare. Den arabiska våren har i flera länder i Nordafrika och Mellanöstern utvecklats till ett inbördeskrig där miljontals människor tvingats på flykt och flera hundra tusen människor har blivit dödade. Islamistiska terrororganisationen Daish har utnyttjat den politiska instabiliteten i regionen och lyckats erövra stora landområden i Irak och Syrien med målet att etablera ett kalifat.

I denna kaotiska situation pågår ett nytt folkmord på bl.a. de kristna invånare i regionen som är ättlingar till offren av folkmordet 1915 under det ottomanska rikets sönderfall i Turkiet. Metoden och målet är desamma som vid folkmordet 1915. Tvångskonvertering, mord och kidnappning används som vapen. Kvinnor och barn våldtas och säljs som sexslavar. Kulturhistoriska byggnader, kyrkor och kloster förstörs av Daish. Med våld fördrivs kristna och yazidiska invånare från sina hemtrakter, och deras egendom konfiskeras.

Iraks näst största stad Mosul och Nineveregionen har tömts på kristna och yazidier. Under juni och juli månad förra året tvingades flera hundra tusen kristna invånare men också flera hundra tusen yazidier att lämna området på bara några dagar. De som har tvingats på flykt till den kurdiska regionen i norra Irak lever nu under mycket svåra förhållanden. Många kristna och yazidier är fortfarande kidnappade av Daish. Varken Iraks eller Syriens regering förmår skydda utsatta minoriteter från förtryck och förföljelse av Daish och andra terrororganisationer.

Folkmord definieras enligt artikel 2 i folkmordskonventionen som handlingar begångna i avsikt att utplåna, helt eller delvis, en grupp på nationella, etniska, rasmässiga eller religiösa grunder, exempelvis dödande eller orsakande av allvarlig kroppslig eller mental skada på medlemmar tillhörande en grupp eller att förhindra födselar inom gruppen eller att tvångsförflytta barn tillhörande gruppen till en annan grupp. Av artikel 1 i folkmordskonventionen framgår att de anslutna staterna, däribland Sverige, har en skyldighet att förebygga och bestraffa folkmord.

Internationella organisationer och världssamfundet varnar för det pågående folkmordet. Europaparlamentet antog nyligen med bred majoritet en resolution som erkänner och fördömer folkmordet. USA:s kongress följde snart efter och antog även den en liknande resolution. Vidare har även påven och ett flertal ministrar och regeringschefer benämnt massakrerna som folkmord. Omvärlden får inte blunda eller vara passiv. Daish dödar kristna, yazidier och muslimer som inte delar deras tolkning av islam. Invånarna i

dessa länder behöver omvärldens stöd för att skapa fred, frihet och demokrati som vilar på rättsstatsprincipen. De behöver internationellt stöd för att överleva i sina egna hemländer. Ett stort ansvar vilar på FN, EU och inte minst på Sveriges regering att aktivt uppmärksamma detta folk mord. Med ett erkännande av förbrytelserna som folk mord följer en uppmaning till FN:s säkerhetsråd att överföra det som sker till den internationella brottsmålsdomstolen vilket ger möjlighet att åtala förövarna och de som är skyldiga till folkrättens allra värsta och mest avskyvärda brott. FN har ett stort ansvar att agera för att slå ut dessa destruktiva krafter som dagligen halshugger, kidnappar och våldtar människor.

Vi anser att Sveriges regering bör erkänna den etniska och religiösa utrensningen på kristna (syrianer, kaldéer, assyrier och melkiter), armenier, mandéer, yazidier och andra etnoreligiösa minoriteter i Irak och Syrien som folk mord. Vi anser också att regeringen bör verka för ett sådant erkännande av FN:s säkerhetsråd.

7. Situationen för kopter i Egypten, punkt 5 (SD)

av Julia Kronlid (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2766 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 och

2015/16:2127 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Situationen för kristna kopter i Egypten har länge varit svår och förvärrades avsevärt under den tid som Muslimska brödraskapet satt vid makten i landet. Efter president Mursis fall har Egyptens kopter blivit utsedda till syndabockar i vissa kretsar, och det har bland extrema islamister förekommit uppmaningar att rikta våld mot kristna. Detta har lett till att kristna blivit utsatta för omfattande och grymma attacker. Koptiska hem har plundrats och vandaliserats, och kyrkor och affärer har bränts ned. Amnesty International har starkt kritiserat egyptiska myndigheter för att inte skydda landets kristna befolkning från islamistiskt våld.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att Sverige visar ett tydligt stöd för de kristna i Egypten och verkar för att EU och FN ställer tydliga krav på Egyptens regering att dels stoppa uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna, dels garantera kristnas säkerhet och rättigheter.

8. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (SD)

av Julia Kronlid (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och

avslår motionerna

2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2–19 och

2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna står inte bakom regeringens erkännande av Palestina. Beslutet var förhastat och främjar inte fred. Beslutet saknar vidare folkrättslig grund. Ett grundläggande krav för att erkänna en stat enligt folkrätten är att de styrande kontrollerar sitt territorium. Även om Fatah och terrororganisationen Hamas försöker samarbeta ser vi inga tecken på att detta kommer att leda till att Hamas släpper kontrollen över Gaza. Vi ser inte heller några tecken på en långsiktigt fungerande palestinsk regering som kan styra en stat i enlighet med demokratiska principer och med respekt för mänskliga rättigheter. Beslutet kan inte heller ses som representativt för Sverige då regeringen inte hade en riksdagsmajoritet bakom sig. Sverigedemokraterna anser att det är angeläget att symboliskt viktiga ställningstaganden av denna karaktär grundas i ett brett och blocköverskridande stöd som garanterar en långsiktig svensk linje. Mot denna bakgrund vill Sverigedemokraterna att regeringen återkallar sitt erkännande av Palestina och förklarar att erkännandet var ett misstag som saknade parlamentarisk förankring.

Sverigedemokraterna anser att det internationella samfundets övergripande målsättning i Mellanösternkonflikten måste vara en långsiktigt hållbar fred där båda parter kan leva i fred och säkerhet. Sverigedemokraterna stöder en tvåstatslösning som leder till långsiktig fred. För att en varaktig fred ska vara möjlig krävs förhandlingar där både palestinier och israeler tvingas till uppgifringar och avstår från provocerande handlingar. De palestinska grupperna måste vara beredda att erkänna Israel som en judisk stat, upphöra med terrorism och ta avstånd från antisemitism. Israel måste förhindra sammandrabbningar mellan bosättare och palestinier på Västbanken. Omvärlden måste ge parterna utrymme att komma fram till varaktiga lösningar. Målsättningen för alla måste vara en långsiktig fredslösning, inte att

vinna kortsiktiga politiska poäng genom att erkänna en stat som delvis styrs av en terrororganisation.

Hamas är en terrororganisation och har länge varit tydliga med att de vill förinta staten Israel och döda alla judar. Sedan 2005 har de beskjutit Israel med över 11 000 raketer. Hamas urskillningslösa våldsanvändning begränsas inte till Israel. Enligt Amnesty Internationals rapport för 2014 har terrorgruppen gjort sig skyldig till ett stort antal fall av tortyr, kidnappning och summariska avrättningar riktat mot politiska motståndare bland palestinierna.

Sverigedemokraterna betonar vikten av att ta avstånd från all form av terrorism. Det är ett uttryck för dubbelmoral att regeringen säger sig vilja ta krafttag mot terrorismen och samtidigt erkänner ett område som delvis styrs av en terrororganisation. Det är också motsägelsefullt att påstå sig vara för fred och samtidigt erkänna ett Palestina som i princip inte är kapabelt att stå upp för en fredlig relation med Israel. I regeringens beslut att erkänna Palestina borde regeringen åtminstone tydligt ha tagit avstånd från Hamas och tydligt ha deklarerat att Hamas inte kan ses som en legitim part i en samlingsregering. Det är orimligt att Israel ska behöva acceptera Hamas som förhandlingspartner. Mot denna bakgrund anser Sverigedemokraterna att regeringen tydligt bör deklarerat att en statsledning som inkluderar Hamas inte kan betraktas som legitim.

Sverigedemokraternas förtroende för Fatah, PLO och palestinska myndigheten är lågt. Dessa entiteter avlönar terrorister, uppmanar till terrorhandlingar och bidrar till att sprida antisemitisk propaganda. Den palestinska myndigheten visar också stora brister när det gäller korruption, yttrandefrihet, rättssäkerhet och diskriminering av kvinnor. Sverigedemokraterna menar att regeringen bör inta en mer realistisk inställning till PLO och palestinska myndigheten och vara tydlig med att kritisera de uppenbara brister som finns och samtidigt ställa mycket tydliga krav. Sådana grundläggande krav måste vara att palestinska myndigheten upphör med alla belöningar för och hyllningar av terrorism och uppmaningar till terrordåd, tydligt tar avstånd från antisemitism och visar prov på att styra i enlighet med demokratiska principer och mänskliga rättigheter i en fredlig relation med Israel. Sverigedemokraterna stöder inte den beslutade höjningen av biståndet till den palestinska myndigheten, utan föreslår i stället en avveckling av biståndsmedlen så länge myndigheten inte lever upp till ovanstående krav.

9. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2–19 och

2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Centerpartiet värnar den internationella rätten. Den är en viktig grund för att lösa olika konflikter. Övergripping som begås av alla parter i konflikter måste dokumenteras och bli föremål för rättsprocesser. Genom att säkerställa en god rättsprocess skapas en grund för att läka de sår som alltid följer på konflikter. Straffrihet är aldrig acceptabelt, och alla ska ha rätt till en rättvis rättegång. Därför välkomnar Centerpartiet också såväl Palestina som Israel precis som alla övriga länder att ansluta sig till Internationella brottmålsdomstolen.

De principer som finns inom folkrätten för att säkerställa rätten till självbestämmande måste vara vägledande för det internationella samfundet. När det gäller erkännande av stater är det för Centerpartiet självklart att det är folkrättens principer som gäller. Sverige har generellt hävdat att tre villkor ska vara uppfyllda för ett erkännande av stater. Det måste finnas ett folk, ett territorium och en regering som har kontroll över territoriet. För att tydliggöra vår respekt för varje folks rätt till självbestämmande och för internationell rätt samt för att tydliggöra att både palestinier och israeler har samma rätt till en egen stat var det i princip rätt att erkänna Palestina. Formerna för detta och tidpunkten delas inte av Centerpartiet.

Det är viktigt att Sverige i handling ger sitt stöd till en tvåstatslösning. Den rödgröna regeringen har efter erkännandet av Palestina inte visat handling; inga nya initiativ har syns för att bidra till att förmå parterna att återuppta fredsförhandlingarna – snarare handlingsförlamning.

Centerpartiet anser att regeringen tydligt måste fördjupa dialogen med Palestina och ställa krav på inkluderande politiska processer och fria demokratiska val i Palestina. Regeringen behöver vara tydlig i syfte att trycka på den palestinska myndigheten för yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet- för att säga nej till hat, våld och extremism. Den måste också vara tydlig i insatserna mot diskriminering av flickor och kvinnor och för ett bättre skydd mot könsrelaterat våld.

Regeringen måste vidare agera för att själv och tillsammans med andra uppmuntra såväl Israel som Palestina att återuppta fredsförhandlingar – förhandlingar som måste hantera utestående frågor om gränsdragningar, blockaden mot Gaza, bosättningar, flyktingproblematiken och mänskliga rättigheter.

Centerpartiet anser det vidare angeläget att regeringen i detta arbete driver på för att parterna i konflikten ska uppmärksamma och vidta åtgärder för att förhindra de negativa konsekvenser konflikten har på kvinnor och minoriteter och understödja dessa gruppers deltagande och inflytande i den demokratiska utvecklingen och fredsbyggandet.

Sverige har sedan 2006 en nationell handlingsplan för genomförande av resolution 1325. En ny handlingsplan utarbetas för närvarande. För Centerpartiet är det angeläget att Sverige fortsätter att verka för att resolution 1325 och efterföljande resolutioner efterlevs och att den nya handlingsplanen för genomförandet av resolution 1325 bidrar till att högre krav ställs på parterna i konflikten för främjandet av kvinnors rättigheter och aktivt deltagande i konfliktlösningsarbetet.

10. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2–19 och avslår motionerna

2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och

2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Israels ockupation av Palestina har skapat en av världens mest segdragna konflikter. Redan genom processen som ledde till att staten Israel utropades 1948 skapades grogrunden för dagens konflikt genom att hundratusentals palestinier fördrevs från sina hem. Sedan sexdagarskriget 1967 har Israel ockuperat Gazaremsan, Västbanken och östra Jerusalem i strid med folkrätten. Konflikten mellan Israel och Palestina är inte en konflikt mellan jämlika parter. Israel är en av världens största krigsmakter vars militärapparat understöds av USA, och landet har ett större ansvar enligt folkrätten i egenskap av ockupationsmakt. Samtidigt är det viktigt att understryka att folkrättens regelverk, bl.a. förbudet mot attacker mot civila, omfattar samtliga parter. Israels ockupation ursäktar inte på något sätt raketbeskjutning mot Israel, attacker på civila israeliska mål eller att palestinska grupper begår brott mot de mänskliga rättigheterna på de palestinska områdena.

Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter, utan blir dessutom allt grövre. Blockaden av Gaza fortskrider, och den mur som sedan länge har fördömts av FN fortsätter att byggas. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark fortsätter att växa, och fördrivningen av palestinier från östra Jerusalem ökar. Israel fortsätter att arrestera, fängsla, tortera och i vissa fall döda dem som står upp mot ockupationen. Ingen fred tycks vara i sikte, och så länge Israel vägrar att respektera palestiniernas mest grundläggande mänskliga rättigheter kommer det inte att vara möjligt att uppnå fred. Genom sina konsekventa brott mot folkrätten framstår Israel som genuint ointresserat av att upphäva den ockupation av palestinsk mark som pågått i årtionden och som är nyckeln till en varaktig fred i Mellanöstern. Vänsterpartiet anser att Israel måste dra sig tillbaka från ockuperat område, att bosättningarna måste utrymmas och att en fri och demokratisk palestinsk stat bör upprättas inom 1967 års gränser. Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för de mänskliga rättigheterna. Därför har Vänsterpartiet både i och utanför riksdagen uppmärksammat och fördömt Israels grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Vänsterpartiet har samtidigt inte tvekat att ta avstånd från de brott mot folkrätten och de mänskliga rättigheterna som begåtts av palestinska grupper. Vänsterpartiet ser att Sverige kan spela en avgörande roll både för en framtida freds- och försoningsprocess och för försöken att bygga en palestinsk stat i dag. Vänsterpartiet välkomnar därför att Sverige erkänt Palestina och att Sverige tidigare i år undertecknade femåriga avtal med Palestina som inkluderar utvecklingssamarbete om 1,5 miljarder kronor. Sveriges erkännande och avtal om utvecklingssamarbete har tänt ett hopp hos det palestinska folket, men det har också väckt förväntningar om ett mer aktivt Sverige.

Fred kräver ett fritt Palestina

En fredlig lösning på konflikten mellan Israel och Palestina känns för närvarande långt borta. Israels ockupation fortsätter, bosättningarna byggs ut och palestinerna förvägras sina mänskliga rättigheter. Detta är inte bara en provokation mot palestinerna utan mot hela det internationella samfundet och folkrätten. Israels uppenbara folkrättsbrott har samtidigt gång på gång passerat utan att det fått konsekvenser. Vänsterpartiet stöder en tvåstatslösning med östra Jerusalem som huvudstad i en palestinsk stat. Vänsterpartiet välkomnar därför regeringens erkännande av Palestina som stat. Den 30 oktober 2014 blev Sverige den 135:e staten i världen att erkänna staten Palestina. Erkännandet skickar en tydlig signal till Israel att vårt land inte accepterar ockupationen av Palestina. Det är ett tydligt stöd till folkrätten och försöken att få till stånd fredsförhandlingar.

I november 2012 röstade FN ja till att ge Palestina status som observatörsnation. Uppgraderingen betyder bl.a. att palestinerna kan bli medlemmar av olika internationella organ – ett nödvändigt steg för att föra

processen framåt. Vänsterpartiet beklagar dock att landet inte fick status som fullvärdig medlem. I september 2015 hissades så den palestinska flaggan utanför FN:s högkvarter i New York, efter en omröstning i FN:s generalförsamling – en omröstning där Sverige gav sitt stöd till palestinierna. Vänsterpartiet ser det som ett viktigt steg mot att Palestina erkänns som fullvärdig medlem. Sverige bör stödja Palestina i det fortsatta arbetet mot att erkännas som fullvärdig medlem av FN.

Illegala israeliska bosättningar

Antalet israeliska bosättare på ockuperad palestinsk mark är i dag över en halv miljon. Bosättningarna utgör ett tydligt brott mot fjärde Genèvekonventionen och anses vara ett krigsbrott av Internationella brottmålsdomstolen. Förutom att den expansiva bosättningspolitik som Israel bedriver är olaglig slår den effektivt sönder den palestinska infrastrukturen och möjligheten att bygga upp ett fungerande samhällssystem. Palestiniernas rörelsefrihet är kraftigt begränsad, och de utsätts regelbundet för ostraffat våld från bosättarna, enligt FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (Ocha).

Etableringen av nya bosättningar innebär inte sällan tvångsflyttning av palestinier. Eftersom Israel hänvisar till sina militära lagar äger inte palestinierna rätt till kompensation för sina skövlade hem. Avvecklingen av bosättningarna är en nyckelfråga i fredsprocessen. Trots det fortsätter israeliska makthavare att godkänna byggandet av fler bosättningar. I juli 2015 godkände den israeliska regeringen ytterligare flera hundra nya bostäder i bosättningen Beit El på Västbanken och tillkännagav samtidigt att man planerade att bygga omkring 500 bostäder i östra Jerusalem. I samband med tillkännagivandet uppgav t.o.m. USA:s utrikesdepartement att man är mycket oroad över den utökade bebyggelsen. Israel fortsätter således med oförminskad kraft att trotsa Genèvekonventionen, och varken EU eller FN verkar förmögna att sätta press på Israel att respektera basala internationella lagar och regler. Sverige bör kraftfullt agera för att förhindra att nya israeliska bosättningar tillkommer på palestinsk mark och för att befintliga bosättningar avvecklas omgående.

Märkning av varor

Bosättarpolitiken är kostsam för Israel. En förutsättning för att man ska kunna fortsätta driva och bygga ut bosättningarna är att Israel har möjlighet att exportera de varor som produceras på bosättningarna. I dag förekommer det att varor från israeliska illegala bosättningar märks med text som om de vore producerade på Västbanken, i Jordandalen eller i Israel. Viner från de ockuperade Golanhöjderna betecknas på Systembolaget som övrigt ursprung. Det är oklart för konsumenten var varan egentligen är producerad. Som konsument ska vi ha möjlighet att göra medvetna val. För att det ska vara möjligt krävs att vi har så mycket information som möjligt om de varor vi

köper – vad de innehåller, hur de är producerade och var de är producerade. Den bristfälliga märkningen strider dessutom mot EU:s direktiv om otillbörliga affärsmetoder, som förbjuder falsk och missledande information. Storbritannien och Danmark har redan infört tydlig ursprungsmärkning.

Tyvärr valde den tidigare borgerliga regeringen att förhålla frågan. Det är välkommet att EU-kommissionen i november 2015 publicerade en vägledning om ursprungsmärkning av produkter från av Israels ockuperade områden. Det är viktigt att regeringen nu agerar för att genomföra rekommendationerna. Det är inte tillräckligt att som utskottet lägga ansvaret på handeln och hänvisa till myndigheterna för tillsyn. Regeringen bör ta initiativ till att införa en tydlig ursprungsmärkning av israeliska bosättningsprodukter.

Svenska pensionsfonder på ockuperade områden

Flera europeiska pensionsfonder har de senaste åren dragit sig ur och svartlistat bolag som bidrar till illegala bosättningar i Israel. Exempelvis svartlistade norska oljefonden 2014 två bolag med koppling till bosättningar, Africa Israel Investments och Danya Cebus, för att de bidrar till ”allvarliga kränkningar av individuella rättigheter i krig eller konflikt genom byggandet av bosättningar i östra Jerusalem”. Svenska UD har gjort en översyn av investeringsåtgärder med bäring på områden som ockuperas av Israel, där man konstaterar att olika aktörer gör olika bedömningar av investeringar i företag som har kopplingar till Israels ockupation. Men man har varit ovillig att använda sig av de olika styrmedel som finns för att garantera att t.ex. AP-fonderna inte investerar i illegala bosättningar. UD har samlat de vanligaste frågorna om Sveriges handelsavtal med Israel och Palestina i dokumentet Handel mellan Israel och Palestina. Regeringen ger där vissa rekommendationer om investeringar i bosättningar, men Vänsterpartiet anser att de är för vaga. Det saknas ett regelverk som säkerställer att svenska företag och investerare inte engagerar sig i illegala bosättningar, och det saknas tydliga direktiv på området för de svenska AP-fonderna. Regeringen bör verka för att utforma förslag som förbjuder svenska företag och investerare att bedriva ekonomiskt samarbete i form av handel och investeringar med illegala bosättningar.

Summariska arresteringar, orättvisa rättegångar och anklagelser om tortyr

Enligt Amnesty International använder sig Israel flitigt av s.k. ”administrativa frihetsberövanden”, dvs. arresteringar som beordrats av myndigheter utan att rättssystemet först prövat ärendet. Under juni 2015 var 370 palestinier föremål för denna form av frihetsberövande, enligt den israeliska MR-organisationen B’Tselem. Amnesty rapporterar återkommande om att palestinier nekas sin rätt till en rättvis rättegång. Många gånger förhörs de intagna utan att deras advokat får närvara. Palestinier ställs ofta inför militärdomstolar trots att de är civila. De kanske allvarligaste rapporterna vittnar om utbredd tortyr i de

israeliska fängelserna. En del av de utsatta är barn. Misshandel, hot om repressalier mot den intagnes familj, förhindrande av sömn och elchocker är enligt Amnestys uppgifter vanligt förekommande. FN:s konvention mot tortyr förbjuder användandet av tortyr, och FN:s tortyrkommitté har till uppgift att se till att stater lever upp till det som står i konventionen. Israel har ratificerat konventionen och har därför ett särskilt ansvar. Sverige bör som medlem i FN driva på för att tortyrkommittén särskilt ska utreda Israels eventuella brott mot tortyrkonventionen.

Straffrihet

Ett grundläggande problem i konflikten i Mellanöstern är den utbredda straffriheten. Brott mot folkrätten, internationell humanitär rätt och de mänskliga rättigheterna begås alltför ofta utan att det får några konsekvenser. Israel har vid några tillfällen tillsatt egna utredningar, och det har förekommit exempel på hur man med framgång kunnat lyfta brott mot de mänskliga rättigheterna i israeliska domstolar. Men tyvärr har detta varit undantag från en annars fortsatt utbredd straffrihet.

Internationella brottmålsdomstolen (ICC) är en central aktör i arbetet för att upprätthålla respekten för folkrätten. EU har stöttat domstolen både politiskt och diplomatiskt, samt logistiskt och finansiellt. EU har stöttat universellt medlemskap i ICC och har som praxis att välkomna staters anslutning till ICC. I början av januari ansökte Palestina om medlemskap i ICC, och medlemskapet trädde i kraft den 1 april i år, men EU valde att inte välkomna Palestinas beslut att ansluta sig till ICC. Det är uppseendeväckande och beklagligt. Israel har fortfarande inte valt att ansluta sig till ICC. Det behövs ett internationellt tryck på Israel i den här frågan. Sverige bör verka för att Israel ska ansluta sig till Internationella brottmålsdomstolen.

Muren

En central del i Israels ockupation är byggandet av den omfattande muren inom de ockuperade områdena. Många palestinier har som resultat av murbygget förlorat sin åkermark eller isolerats från sina arbeten, släktingar eller marknader. Internationella domstolen i Haag fastslog den 9 juli 2004 att den mur som Israel bygger strider mot folkrätten. Trots det har bygget av muren fortsatt. Det är omöjligt att bygga en framtida självständig palestinsk stat när hela samhället är fragmenterat på grund av muren. Ariel Sharon talade under sin tid som premiärminister om en ”kantonlösning” för palestinerna, men de delar av Västbanken som fortfarande är i palestinernas händer påminner mer om de svartas bantustans i apartheidens Sydafrika. Sverige bör agera för att förhindra att bygget av muren fortgår samt att den mur som redan har byggts på ockuperad mark rivs.

Flyktingars rätt att återvända

Krigen 1948 och 1967 resulterade i två flyktingvågor då palestinier i de områden som i dag utgör staten Israel fördrevs, tvångsförflyttades eller flydde på ett sätt som inte kan beskrivas som annat än etnisk rensning. Antalet palestinska flyktingar uppgår i dagsläget till ca 5 miljoner människor runt om i världen. Huvuddelen bor i dag i grannländerna där de i många fall saknar de rättigheter och den medborgarskapsstatus som lokalbefolkningen har. Den ohållbara situationen för palestinska flyktingar har synliggjorts under det pågående kriget i Syrien. En stor andel av dem som nu flyr Syrien är palestinska flyktingar som återigen tvingas på flykt. Artikel 11 i FN:s generalförsamlings resolution 194 från 1948 fastställer att ”de flyktingar som önskar återvända till sina hem och bo i fredlig samvaro med sina grannar borde tillåtas göra det så snart det är praktiskt möjligt, och kompensation borde utbetalas åt dem som väljer att inte återvända samt för förlorad eller förstörd egendom”. Israel har dock inte respekterat resolution 194 utan har förvägrat de palestinska flyktingarna rätten att återvända. Ingen kompensation har heller utbetalats. Fred i Mellanöstern förutsätter att frågan om de palestinska flyktingarna förs upp på dagordningen och att man finner en lösning i enlighet med FN:s resolution. Sverige bör i fortsatta förhandlingar driva att frågan om flyktingarnas rätt att återvända ska föras upp på dagordningen och att resolution 194 ska respekteras.

Jerusalems status

Frågan om vilken status staden Jerusalem ska ha är central. I en framtida självständig palestinsk stat vill palestinerna se östra Jerusalem som huvudstad. Detta stöds av FN, som i ett flertal resolutioner fastställt att östra Jerusalem är ett palestinskt territorium och en del av det ockuperade Västbanken, bl.a. i resolution 478. En förutsättning för att ockupationen av östra Jerusalem ska upphöra är att de israeliska bosättningar som finns på området avvecklas och att inga nya byggs. Israel förband sig 2003 i färdplanen för fred att åta sig detta uppdrag. Detta löfte upprepades också i Annapolis då Israel lovade att uppfylla de målsättningar som fastlades 2003. Men dessa löften har inte följts av praktisk handling. Israel fortsätter att demolera palestinska hem och ge godkännande till bygget av nya bosättningar i östra Jerusalem. Fred kommer inte att vara möjlig utan en lösning på frågan om Jerusalems status och utan att Israels ockupation av östra Jerusalem hävs.

Gaza

Gazaremsan motsvarar i storlek den svenska ön Orust men har 1,8 miljoner invånare och räknas till ett av de folktätaste områdena i världen. Den 19 september 2007 definierade den israeliska regeringen Gazaremsan som ”fientligt territorium” och beslutade att Israel har rätt att stänga av el- och bränsletillförseln till Gaza som ett svar på palestinska väpnade gruppers raketattacker mot israeliska städer. Sjö-, luft- och landvägar till området

stängdes helt. Beslutet har kritiserats hårt bl.a. av den israeliska människorättsorganisationen B'Tselem och Amnesty International, som båda menar att isoleringen är en kollektiv bestraffning i strid med folkrätten. Isoleringen har i grunden slagit sönder ekonomin i Gaza och skapat en djup humanitär kris. Gaza har ända sedan blockaden infördes av förklarliga skäl kallats för "världens största fängelse". Blockaden och kriget har fått förödande konsekvenser. FN:s utvecklingsorgan Unctad skriver i sin årsrapport för 2014 att de sociala, hälsomässiga och säkerhetsrelaterade följderna av den höga folktätheten och trångboddheten är de faktorer som kan göra det omöjligt att leva i Gaza fram till 2020. De socioekonomiska förhållandena bedöms vara på den lägsta nivån sedan 1967, då Israel erövrade området från Egypten under sexdagarskriget. Enligt statistik från Världsbanken är 44 procent av Gazas befolkning arbetslös och omkring 80 procent i behov av humanitärt bistånd. Enligt Amnesty medför den israeliska blockaden dessutom att den humanitära hjälp som erbjuds får betydligt svårare att nå de mest behövande. Israels blockad av Gaza är inte bara en oacceptabel kollektiv bestraffning, utan den är också kontraproduktiv – inget tyder på att den försvagat Hamas. Sverige måste stå upp för folkrätten och kräva att Israels kollektiva bestraffning av Gazas befolkning hävs. Sverige ska, som enskild stat liksom inom ramen för FN och EU, kräva att Gazaremsans luft-, sjö- och landvägar öppnas.

Efter Israels anfallskrig mot Gaza

Sommaren 2014 inledde Israel sitt tredje anfallskrig mot Gaza på sex år. Över 2 000 palestinier dödades, bland dem fler än 500 barn. FN tillsatte samma sommar två utredningar i syfte att klargöra om det under anfallskriget mot Gaza 2014 begicks krigsförbrytelser och i så fall vilka som gjorde sig skyldiga och i vilken omfattning. Folkrätten reglerar bl.a. hur parter får och inte får agera vid väpnade konflikter och under ockupation. Folkrätten ställer tydliga krav såväl på Israel som på de palestinska parterna bl.a. att skilja på militära och civila mål. Raketbeskjutningen av Israel måste därför betraktas som ett folkrättsbrott men ursäktar samtidigt på inget sätt Israels svar, som var både oproportionellt och drabbade civila palestinier hårt. Samtidigt bär Israel, i egenskap av ockupationsmakt, huvudansvaret för civilbefolkningens säkerhet på Gazaremsan. Det står i dag klart att omfattande och grova brott mot folkrätten begåtts under samtliga tre israeliska anfallskrig mot Gaza. Trots detta har försvinnande få fall prövats i domstol. Att folkrättsbrotten dokumenteras och att de skyldiga, inom den israeliska militärmakten såväl som inom den palestinska myndigheten och Hamas, ställs inför rätta är väsentligt för försoning och fred. Befolkningen på båda sidor väntar otåligt på rättvisa, men än så länge har de inblandade parterna varit helt oförmögna att själva genomföra oberoende utredningar och ställa de ansvariga till svars. Det är oroande att ingen av parterna i konflikten visar någon vilja att följa internationell humanitär rätt eller erkänna att man brutit mot den. Om en kultur

av straffrihet vid folkrättsbrott ska tillåtas etablera sig, är risken överhängande att de förbrytelser som begåtts mot civilbefolkningen kommer att upprepas. Det enda sättet att bryta denna spiral av straffrihet och orättvisa är att nu använda sig av de verktyg som det internationella rättssystemet erbjuder. Sverige bör, både som enskilt land och som medlem i FN, agera tydligt och kraftfullt för att såväl de israeler som de palestinierna som gjorde sig skyldiga till krigsförbrytelser under Israels anfallskrig mot Gazaremsan ska ställas inför rätta.

Ansvaret för återuppbyggnaden av Gaza

Förutom allt mänskligt lidande i form av död och skador har Israels militära angrepp mot Gazaremsan lett till fysiska skador på infrastruktur och byggnader för åtskilliga miljarder kronor. Det kommer att ta decennier innan Gaza återhämtar sig. Ansvarsfrågan handlar alltså inte bara om krigsförbrytelser enligt folkrätten, utan även om ekonomi och om återuppbyggnaden av Gaza. Det är hög tid att Israel ekonomiskt ställs till svars för den förstörelse som man gång på gång åsamkar Palestina. Israel har betalat 10,5 miljoner dollar till FN som kompensation för de FN-byggnader som förstördes under anfallskriget vintern 2008–2009. FN har sagt sig vara tillfreds med den storleken på kompensationen. Den israeliska regeringen har dock fortfarande inte, 2015, tagit på sig något ansvar för all den förstörelse och skada som den orsakat den palestinska civilbefolkningen. Den undersökningskommission som tillsattes av FN efter senaste kriget i Gaza har nekats tillträde till Israel och Gaza, och dess arbete har kraftigt försvårats av bristande politiskt stöd. I september 2014 nåddes ett tillfälligt avtal mellan Israel och den palestinska myndigheten om det storskaliga återuppbyggnadsarbetet. Ett år senare har endast 5,5 procent av det byggnadsmaterial som behövs för reparation och återuppbyggnad av bostäder och annan förstörd infrastruktur nått Gaza, enligt den israeliska människorättsorganisationen Gisha. Givarländer har inte heller uppfyllt sina löften om de motsvarande 46 miljarder kronor som utlovades i oktober 2014. De politiska spänningarna mellan den palestinska myndigheten och Hamas samt Israels fortsatta restriktioner mot införsel av byggnadsmaterial har förhindrat återuppbyggnadsinsatser.

Genom åren har omvärlden gått in med miljardbelopp för att förbättra levnadssituationen för Gazaremsans invånare. Det gäller även Sverige, som genom åren avsatt hundratals miljoner kronor för att försöka göra livssituationen för Gazaborna något mindre omänsklig. Gång på gång har många av dessa insatser förstörts genom Israels krigföring, och gång på gång tvingas världssamfundet att gå in för att finansiera återuppbyggnaden av de reningsverk, bostäder, sjukhus etc. som Israel bombat. Detta är inte en rimlig ordning. Ansvarsfrågan för återuppbyggnaden av Gaza får inte glömmas bort. Human Rights Watch och åtskilliga andra aktörer har lyft behoven av att Israel ska hållas ansvarigt för de biståndsprojekt man förstört och att Israel ska

krävas på skadestånd. Sverige har hittills valt att inte kräva skadestånd för förstörda svenska biståndsprojekt. Sverige menar att eftersom man formellt lämnat över ägandet av de byggnader etc. som man byggt till palestinierna har inte Sverige några juridiska möjligheter att kräva skadestånd av Israel. Vänsterpartiet anser dock att Sverige skulle kunna göra mer, t.ex. dokumentera förstört bistånd.

I framtiden är det viktigt att Sverige hittar nya former för vårt utvecklingssamarbete på Gazaremsan. Det kan finnas en poäng med att Sverige behåller ett visst ägande över byggnader och infrastruktur för att i framtiden kunna ha en tydlig juridisk grund för att kräva skadestånd i händelse av att Israel igen skulle beskjuta svenska biståndsprojekt.

När det gäller de områden på Västbanken som ligger under full Israelisk kontroll (c-områden) förs samtal inom EU om en gemensam hållning till både planering och genomförande av bistånd samt en gemensam hållning om Israel förstör humanitära insatser. Sverige bör vara pådrivande i arbetet med att utforma en gemensam hållning gentemot Israels sabotage av humanitära insatser.

Det går inte att frånga att den centrala frågan är att Israel måste börja hållas ansvarigt för sin blockad av Gazaremsan och sina upprepade anfall mot Gaza. Dagens ordning där världssamfundet ska finansiera återuppbyggnaden av det som Israel bombat sönder är inte hållbar. Sverige bör inom ramen för EU och FN verka för att Israel ska hållas ekonomiskt ansvarigt för den omfattande förstörelsen under landets anfallskrig mot Gazaremsan.

Ship to Gaza

I maj 2010 seglade ett antal civila lastfartyg mot Gazaremsan, konvojen Ship to Gaza. I lasten fanns förnödenheter som cement och mediciner. Syftet var, förutom att bistå Gazaborna med nödvändiga råvaror och utrustning, att synliggöra det orimliga och olagliga med den israeliska blockaden av Gaza. Tyvärr kom inte flottan fram till sin destination. Med hjälp av stridsfartyg och helikoptrar bordade den israeliska armén flera av skeppen på internationellt vatten. Det mest blodiga anfallet skedde mot det turkiskregistrerade skeppet Mavi Marmara där den israeliska arméns brutalitet ledde till att nio passagerare miste livet samt att ett dussintal skadades. Under försommaren 2011 försökte man genomföra en andra seglats med Ship to Gaza. Denna gång kunde båtarna inte ens lämna hamnen. Några av skeppen utsattes för sabotage, och de övriga förvägrades rätten att lämna den grekiska hamnen där de låg förtöjda. År 2012 seglade man ännu en gång men blev bordade av israelisk militär på internationellt vatten. Sommaren 2015 gjordes ett fjärde försök att nå Gazaremsan. Även denna gång avbröts försöket av israelisk militär. Fartyget Marianne af Göteborg bordades på internationellt vatten, och delar av besättningen fördes bort för förhör. Våren 2014 togs ett annat initiativ inne på Gazaremsan. I Gazas hamn byggdes ett fartyg med syftet att bryta Israels blockad mot Gaza genom att segla ut från Gaza och föra ut exportvaror. Men

innan Gazas Ark kunde segla utsattes fartyget för ett sprängattentat inne i Gazas hamn. Israels agerande mot samtliga av Ship to Gazas försök att nå Gazaremsan med förnödenheter är oförsvarbart.

Genom bordningen av fartygen i Ship to Gazas konvojer har Israel brutit mot flera av folkrättens bestämmelser. Sverige bör kräva att de skyldiga, både de som gett order om bordningen – i samtliga fall – och de som utfört dem, ställs inför rätta för brott mot folkrätten. Sverige bör vidare kräva att en oberoende utredning av sabotagen mot Ship to Gaza och mot Gazas Ark genomförs.

Vikten av palestinsk enighet

Palestinsk enighet och försoning mellan Hamas och Fatah är nödvändig för att få till stånd fredsförhandlingar med Israel och i slutändan uppnå en tvåstatslösning. EU:s linje att inte föra samtal med alla palestinska parter har visat sig kontraproduktiv. Hamas är tveklöst en organisation som begått både grova folkrättsbrott genom beskjutningen av Israel och attacker mot civila israeliska mål. Organisationen begår samtidigt omfattande och grova övergrepp mot de mänskliga rättigheterna på Gazaremsan. Utrymmet för fria medier, självständiga fackföreningar, oberoende föreningar och politiska partier som inte understöder Hamas är obefintligt på Gazaremsan. Kvinnoaktivister, människorättsförsvarare och oppositionella kan inte verka under Hamas styre. Det är förkastligt att Hamas vägrar erkänna staten Israels rätt att existera och sprider antisemitism. Men Hamas är en central aktör, och dess politiska gren vann de facto de senaste palestinska parlamentsvalen. Det är mycket svårt att se att en framtida freds- och försoningsprocess skulle kunna vara framgångsrik om inte Hamas på något sätt inkluderas. År 2014 slöts ett avtal mellan Hamas och Fatah om att tillsammans tillsätta en teknokratregering och utlysa val inom ett halvår. Avtalet fullföljdes aldrig, och sommaren 2015 uppstod en regeringskris och president Mahmud Abbas hotade att upplösa regeringen. Orsakerna bakom var bl.a. att samlingsregeringen inte lyckats leverera vad den lovat, däribland att hålla val. Dessutom fanns missnöje från Fatah över att Hamas inte släppt in partiet i styret av Gazaremsan. Hamas å sin sida avfärdade en ensidig upplösning av den palestinska regeringen. Jag beklagar djupt denna schism och anser att Sverige fortsatt bör verka för dialog och försoning mellan de olika palestinska parterna. Sverige bör med anledning av den senaste tidens utveckling ha kontakter med samtliga parter, understödja försöken till inompalestinsk försoning och inom EU och FN verka för att både Hamas och Fatah inkluderas i framtida fredsförhandlingar.

Associationsavtal

Israels ockupation av Palestina hade inte varit möjlig utan EU:s förmånliga handelsavtal med Israel eller utan USA:s militära bistånd till landet. Att

Europeiska unionen är efter år ”betonar vikten av att gränserna till Gaza öppnas” och riktar kritik mot delar av Israels politik förändrar tyvärr inte situationen för palestinierna. Israel har kunnat ignorera EU:s kritik utan att det fått några konsekvenser. En förutsättning för att Sveriges och EU:s uttalanden ska göra skillnad är att man också är beredd att sätta tyngd bakom sitt budskap.

Samarbetet mellan EU och Israel är omfattande och ger EU en möjlighet att sätta press på att Israel respekterar folkrätten. Associeringsavtalet mellan EU och Israel är t.ex. villkorat med respekt för de mänskliga rättigheterna. EU:s associationsavtal med Israel innefattar förmånliga handelsavtal som ger det israeliska näringslivet stora ekonomiska fördelar. På så vis bidrar EU till att stärka den ekonomiska basen för ockupationspolitiken. Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken.

Krigsmateriel

Sverige och det internationella samfundet kan inte låta ännu ett år av ockupation gå till ända. Att strypa vapentillförseln är ett effektivt verktyg för att sätta press på alla parter. I dag förekommer ingen vapenexport från EU till de palestinska parterna, men flera EU-medlemmar exporterar vapen till Israel. All vapenexport från EU-länderna till Israel måste upphöra. Sverige bör ta initiativ till ett vapenembargo inom EU.

Sverige kan självt agera och avbryta vårt omfattande militära samarbete med Israel. Det innebär bl.a. att vi omedelbart kallar hem den militärattaché som är stationerad vid den svenska ambassaden i Tel Aviv. Det omfattande besöksutbyte som pågått mellan det svenska försvaret och den israeliska armén ska avbrytas, och det svenska försvarets import av krigsmateriel från Israel ska upphöra. Vi har dessutom låtit Israel testa förarlösa flygplan i Sverige – plan som sedan använts av Israel i kriget i Gaza. Sverige bör stoppa all vapenhandel, kalla hem militärattachén från Tel Aviv och avbryta allt militärt samarbete med Israel.

11. Israel, Palestina, fredsprocessen och erkännandet av Palestina som stat, punkt 6 – motiveringen (M, L, KD)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Göran Pettersson (M), Birgitta Ohlsson (L) och Sofia Damm (KD).

Ställningstagande

När regeringen hösten 2014 erkände Palestina som stat ställdes inga motkrav. Vi var kritiska då, liksom nu, och anser fortfarande att erkännandet skedde på ett både förhastat och ogenomtänkt sätt.

Vi ser hur Palestina fortsätter att utvecklas i en oroande riktning. Uppvigling till våld, indoktrinering och hatpropaganda har blivit vardagsmat i regionen. Politiken gentemot och biståndet till den palestinska myndigheten behöver därför nu göras om i grunden. För att Sverige på riktigt ska göra skillnad i Israel – Palestinakonflikten bör det palestinska biståndet tydligare granskas. Sverige måste ställa krav på att den palestinska myndigheten bättre uppfyller demokratiska principer, bekämpar korruption och respekterar mänskliga rättigheter för att få bilateralt svenskt bistånd.

Vi avser att återkomma med förslag på åtgärder som kan effektivisera och reformera biståndet till Palestina och därmed förbättra situationen för människor i regionen.

12. Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västahariska flyktingar, punkt 7 (SD)

av Julia Kronlid (SD) och Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2743 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2015/16:2128 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

I december 2012 tillkännagav riksdagen till regeringen att Sverige snarast borde erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR) som en fri och självständig stat och att Sverige även borde verka för detta inom EU. Sverigedemokraterna anser att de folkrättsliga förutsättningarna för ett erkännande av SADR är uppfyllda. Det är anmärkningsvärt att den tidigare regeringen, trots riksdagens tydligt uttalade vilja i frågan, inte agerade för att genomföra beslutet. Sverigedemokraterna konstaterar att riksdagens beslut antogs med stöd av de nuvarande regeringspartierna. Sverigedemokraterna anser att den nuvarande regeringen måste visa handlingskraft i denna fråga och genomföra riksdagens tillkännagivande om att erkänna SADR som en fri och självständig stat samt att verka för detta inom EU.

Sverigedemokraterna betonar att den bästa vägen mot självständighet för Västsahara (SADR) är att fredsförhandlingarna genomförs och den utlovade folkomröstningen kommer till stånd så att västaharierna själva får avgöra sin framtid. Enligt Sverigedemokraternas uppfattning visar Marocko dock inga tecken på att vilja bidra till att genomföra en folkomröstning. Marockos

agerande är inte konstruktivt. Enligt Amnesty International utsätts etniska saharwier för systematiska människorättskränkningar av den marockanska staten och marockanska bosättare som agerar med statens tysta medgivande. Yttrande- och föreningsfriheten inskränks. Journalister och politiskt aktiva fängslas och tortyrliknande behandling inom rättsväsendet är vanligt förekommande. Mot denna bakgrund är det viktigt att Sverige och EU sätter ökad press på Marocko för att landet inte ska fortsätta att förhålla och försvåra för en framtida folkomröstning. EU kan exempelvis sätta press på Marocko genom att omförhandla fiskeavtal med Marocko samt ställa krav på att landet upphör med sina folkrättsliga brott gentemot västaharierna. Sverigedemokraterna menar också att ett erkännande av SADR som suverän stat skulle sätta ytterligare press på Marocko.

Den humanitära situationen är mycket svår för de tusentals västahariska flyktingar som befinner sig i flyktingläger i Algeriet. Därför är det Sverigedemokraternas mening att regeringen bör utöka det humanitära biståndet till de västahariska flyktinglägren i Algeriet.

13. Erkännande av SADR som stat samt folkomröstning och humanitärt bistånd till västahariska flyktingar, punkt 7 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Den 5 december 2012 beslutade riksdagen att Sverige snarast bör erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (Västahara) som en fri och självständig stat. Riksdagen beslutade också att Sverige även bör verka för detta inom EU. Beslutet var ett resultat av många års arbete i och utanför riksdagen för ett svenskt erkännande. Vänsterpartiet har under flera år lagt fram förslag om att Sverige bör erkänna Västahara och stod bakom förslaget.

Trots riksdagens tydliga beslut väntar vi fortfarande på att regeringen ska verkställa beslutet. Den borgerliga regeringen valde att förhålla riksdagens beslut, och den nuvarande regeringen meddelade i januari 2016 att man inte kommer att följa riksdagens beslut. Vänsterpartiet anser att det är uppseendeväckande att regeringen väljer att gå emot ett tydligt tillkännagivande från riksdagen.

Genom beslutet 2012 har riksdagen gjort sitt ställningstagande och tillkännagett sin mening. Vi har därför inte sett någon anledning att efter beslutet 2012 lägga nya yrkanden i riksdagen om ett erkännande av Västahara. Vänsterpartiet har sedan 2012 i stället arbetat för att regeringen ska följa riksdagens beslut, och det kommer vi att fortsätta göra tills regeringen väljer att respektera riksdagens ställningstagande och erkänner Västahara.

14. Mänskliga rättigheter i Iran, punkt 8 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 1–4 och 6–8.

Ställningstagande

Iran är utan tvekan en av vår tids hårdaste och mest auktoritära diktaturer. Brotten mot de mänskliga rättigheterna är många och omfattande. Regimen i Teheran spelar i dag en destruktiv roll i Mellanöstern bl.a. genom sitt stöd till Bashar al-Assad i Syrien och genom sin roll i Iraks inrikespolitik. Under den nuvarande presidenten Hassan Rouhanis har brotten mot de mänskliga rättigheterna blivit fler och grövre och avrättningarna ökat i antal. Samtidigt är det uppenbart att det finns ett växande folkligt missnöje i Iran i breda befolkningsgrupper över landets utveckling. Omvärlden har de senaste åren tydligt fokuserat på Irans kärnenergiprogram. Samtidigt har frågor om mänskliga rättigheter hamnat i skymundan. När det nu finns ett avtal om Irans kärnenergiprogram önskar vi att omvärlden fokuserar sina ansträngningar på brott mot de mänskliga rättigheterna i Iran. Vänsterpartiets övertygelse är att Sverige kan göra mer för att stötta kampen för ett fritt och demokratiskt Iran. Sverige må vara ett litet land i norra Europa, men det går många band mellan vårt land och Iran, inte minst genom de tusentals iranier som genom åren fått en fristad från förtryck i vårt land.

Vänsterpartiet ser att Sverige kan spela en roll för att ge stöd till de iranier som med stort mod och under hot om förföljelser i och utanför Iran kämpar för ett demokratiskt och fritt Iran. I detta arbete bör Sverige utnyttja alla de kontakter vårt land har med Iran, bilateralt såväl som multilateralt. Sverige bör också utnyttja den djupa kunskap och det starka engagemang som finns bland de många invandrade som har iranskt ursprung i Sverige. Sveriges politik mot Iran måste bygga på de mänskliga rättigheterna och det iranska folkets rätt att i fria och demokratiska val välja sina ledare och i vilken riktning landet ska gå. En sådan politik får inte skymmas av ekonomiska egenintressen. Tyvärr har inte Sveriges hållning alltid varit konsekvent och trovärdig. Fortfarande avvisas flyktingar som flytt undan regimens förtryck i Iran. Genom de svenska myndigheternas exportfrämjande verksamhet stöds svenska företag som investerar i Iran. Mellan 2006 och 2012 utfärdade Exportkreditnämnden garantier för affärer med regimen i Teheran för hela 15,1 miljarder kronor. Svenska Ericsson har kritiserats för att exportera telekomsystem till Iran som

underlättat för regimen att spåra upp oppositionella. Det skadar Sveriges trovärdighet och möjlighet att vara en tydlig kraft för förändring. Sverige ska, som enskild stat såväl som medlem i EU och FN, konsekvent uppmärksamma de grova och omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Iran.

Den 14 juni 2013 hölls det senaste presidentvalet i Iran. Av drygt 800 personer som registrerade sig som kandidater valde Väktarrådet ut åtta kandidater som fick ställa upp. I slutändan kunde iranierna välja mellan sex kandidater – samtliga var män. Hassan Rouhani valdes i första valomgången, med stor marginal till övriga kandidater. Rouhani hade under valrörelsen profilerat sig som den tydligaste ”reforminriktade” kandidaten, och hans seger födde förhoppningar om åtminstone mindre reformer och ett styre med en annan profil än den tidigare presidenten Mahmoud Ahmadinejads mycket hårdföra styre. De små förhoppningar som inledningsvis fanns om Rouhanis styre har på nästan alla punkter grusats. Retoriken mot väst och mot Israel har i vissa avseenden förändrats, men i Iran har Rouhanis styre inneburit allt fler och grövre brott mot de mänskliga rättigheterna. Repressionen och förföljelsen av oppositionella har tydligt ökat och antalet avrättningar har snabbt ökat.

Vänsterpartiet står upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks och inskränks. Det är Vänsterpartiets utgångspunkt när vi analyserar situationen i Iran. Iran uppfyller inte de nödvändiga kraven som måste ställas på en demokrati. Det finns ingen press- och yttrandefrihet, journalister fängslas, oberoende webbsidor blockeras, media hotas och bokutgivningen är kraftigt reglerad. Oberoende organisationer och rörelser möter stora begränsningar i sin verksamhet, om de får verka över huvud taget. Dödsstraff är vanligt förekommande. Enligt FN:s råd för mänskliga rättigheter avrättades fler än 500 personer i Iran under 2014, och i augusti 2015 rapporterade Amnesty International om ett chockerande antal avrättade – bara under första halvåret avrättades 700 människor av staten. Det är en uppgång i antalet avrättningar av ”aldrig tidigare skådat slag”, enligt Amnesty. Rapporten vittnar om kränkningar av mänskliga rättigheter riktade mot kvinnor, hbtq-personer, fackligt aktiva, religiösa minoriteter, journalister och aktivister för demokrati och mänskliga rättigheter. Iran har inte hållit den nya presidenten Hassan Rouhanis löfte att utöka skyddet för religiösa grupper och att ändra lagstiftningen som diskriminerar minoritetsgrupper. Tvärtom har situationen försämrats. Sverige bör, som enskilt land såväl som medlem av EU och FN, kräva att alla politiska fångar frigges samt att FN:s rapportör för de mänskliga rättigheterna i Iran beviljas inresa i landet.

Irans etniska minoriteter, såsom kurder, azerier, araber och balucher, utsätts för en omfattande diskriminering, och deras möjligheter att uttrycka sitt språk, sin kultur och sin identitet är begränsade. Krav från de etniska minoriteterna på respekt för deras rättigheter möts med omfattande förföljelser, fängslanden och dödsstraff. Religionsfriheten är ytterst begränsad i Iran. Sunnimuslim, bahaier och andra religiösa minoriteter möter stort motstånd från regimen i sina försök att uttrycka sin tro. Rapporterna är många om hur t.ex. sunnimuslimska religiösa ledare fängslats och avrättats under de senaste åren.

Sverige ska, som enskilt land såväl som medlem av EU och FN, uppmärksamma de grova och omfattande kränkningarna av de etniska och religiösa minoriteternas rättigheter i Iran.

Fackliga rättigheter är universellt erkända mänskliga rättigheter i arbetslivet, men i Iran är det inte tillåtet att organisera sig i eller starta fria och oberoende fackföreningar, och någon strejkrätt existerar inte. Detta till trots förekommer strejker och försök att bilda fria och oberoende fackföreningar. Regimen har bemött detta med en allt grövre repression. En bland många fackligt aktiva som fångslats är Behnam Ebrahimzadeh. Hans ”brott” bestod i att han varit medlem i kommittén för etablerandet av fackliga organisationer i Iran och i att ha varit aktiv i kampen för barns rättigheter. Under sina mer än fyra år i fängelse har han utsatts för misshandel och godtyckliga förflyttningar mellan fängelseavdelningar, och hans straff har under året förlängts. Den kurdiska fackliga aktivisten Mahmoud Salehi är ett annat exempel. Han har suttit fångslad i omgångar och nyligen fått nio års fängelse på grund av sin fackliga aktivism. I september 2015 dog Shahrokh Zamani, ytterligare en av hundratals fackliga ledare som dukt under för den inhumana behandlingen i iranska fångelser. Dessa arresteringar av fackligt aktiva uppmärksammades under våren 2015 av fackliga organisationer och människorättsorganisationer världen över. Den regelbundna och återkommande förföljelsen och fångslandet av fackliga företrädare och människorättsaktivister i Iran är ett i raden av exempel på att det politiska klimatet har hårdnat. I dag är ett femtiotal svenska företag verksamma i Iran. Men allt fler svenska företag väntas etablera sig i Iran efter att avtal om Irans kärnenergiprogram ingåtts och flera av sanktionerna mot Iran avvecklats. Enligt Business Sweden kan Sveriges export till Iran komma att femdubblas inom de närmaste fem åren. Business Sweden räknar nu med att ha ett kontor på plats i Teheran innan året är slut. Med fler svenska företag på plats i Iran och en förväntad ökad export till landet är det avgörande att även det svenska näringslivet agerar i enlighet med målsättningarna om en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna. Svensk handel och investeringar får aldrig bidra till att stärka regimens grepp om Iran. Den svenska regeringen bör inleda en dialog med de svenska företag som är verksamma i Iran om de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna.

I Iran är i dag förtrycket av kvinnorna institutionaliserat och genomsyrar hela samhället, inklusive lagstiftningen. Under den rådande regimen behandlas kvinnor som en andra klassens medborgare. Kvinnor har inte samma rättigheter som män vad gäller äktenskap, skilsmässa, vårdsnaden om barn eller i arvsrätten. Om kvinnor utsätts för brott och kommer till skada utmäts lägre straff än om brottsoffret är en man. Ett vittnesmål från en kvinna i domstol är bara värt hälften av vittnesmålet från en man. Polygami, månggifte, är tillåtet för män men inte för kvinnor. Män har också en odiskutabel rätt att skilja sig från sin hustru, medan kvinnor saknar motsvarande rätt. I Iran förekommer även våld och förtryck i hederns namn, ett samhällsproblem som regimen ignorerar. Kvinnor får inte heller beträda

idrottsarenor där det finns män. Trots det omfattande förtrycket av de iranska kvinnorna har de under flera år utgjort en mycket viktig och stark del av kampen mot den iranska regimen. Regimen har bemött kvinnornas kamp för sina rättigheter med hård repression. En demokratisering av Iran förutsätter att all kvinnofientlig lagstiftning avskaffas. Irans modiga kvinnorörelser förtjänar allt stöd. Sverige ska i alla sina kontakter med Iran, som enskild stat såväl som medlem i EU och FN, uppmärksamma kvinnornas situation i landet.

Inskränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Iran omfattar också barns rättigheter. Barnarbete är ett omfattande problem i Iran, och det finns rapporter om alltmer trafficking med barn. Även om den lagliga minimiåldern för att ingå äktenskap numera är 13 år kan fäder ansöka om tillstånd för att gifta bort sina döttrar vid ännu yngre ålder, med män som är betydligt äldre än flickorna. Enligt iransk lag blir flickor straffmyndiga vid 9 års ålder och pojkar vid 15 års ålder. Det finns omfattande rapporter om hur barn utsätts för utomrättsliga försvinnanden, arresteringar, tortyr och t.o.m. dödsstraff. Iran har under de senaste åren utmärkt sig även bland länder som genomför dödsstraff genom att avrätta barn. Antalet avrättade barn har ökat de senaste två åren, enligt Human Rights Watch, och en FN-rapport från 2015 vittnar om att minst 160 barn väntar på att få sina dödsstraff verkställda. Iran ratificerade FN:s barnkonvention 1994, men med en reservation om att Iran inte kommer att följa konventionen om det kommer i konflikt med nationell lagstiftning och islam. Sverige bör, som enskilt land såväl som medlem i EU och FN, agera för att Iran lever upp till sina internationella åtaganden i fråga om barns rättigheter.

Att få uttrycka sin sexualitet, sin könsidentitet och sina könsuttryck är grundläggande mänskliga rättigheter, rättigheter som också omfattar homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera. Detta är rättigheter som Iran i dag allt annat än respekterar – samkönade relationer bestraffas med både fängelse, piskstraff och döden. Det är i dag tillåtet att genomgå könskorrigering operationer i Iran, men trots det rapporterar Amnesty International att transpersoner trakasseras av polis, fängslas och utsätts för tortyr. Human Rights Watch säger att regimen skapat en ”terroratmosfär för hbtq-personer i hela Iran”. Åtskilliga hbtq-personer har dömts till döden på grund av sin sexualitet eller könsidentitet. Det mest konkreta Sverige kan göra för Irans hbtq-personer är att upphöra med att avvisa hbtq-flyktingar tillbaka till landet, något som vi i dag skamligt nog gör. Vänsterpartiet har i en rad sammanhang protesterat mot dessa avvisingar. Sverige ska i alla sina kontakter med Iran, som enskild stat såväl som medlem i EU och FN, uppmärksamma hbtq-personers situation i landet.

Särskilt yttrande

Situationen i Syrien m.m., punkt 1 (M)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Göran Pettersson (M) anför:

För att möta det akuta humanitära läget i Syrien och dess grannländer ser Moderaterna ett behov av att göra omprioriteringar inom biståndet från utvecklingsbistånd till humanitärt biståndet. Med tanke på läget ser vi att de akuta behoven kommer att öka. Ökade satsningar på det humanitära biståndet behövs därför under lång tid framåt.

Tidigare i år lade regeringen fram Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen 2016–2020. Syftet med verksamheten inom ramen för strategin är att bidra till att stärka motståndskraften och återhämtnings- och anpassningsförmågan hos den syriska befolkningen och hos utsatta grupper i Syriens grannländer som drabbas hårt av konflikten. Strategin ska även bidra till stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter i Syrien och för flyktingar från Syrien i angränsande länder. Strategin ska gälla under perioden 2016–2020 och omfattar sammantaget 1,7 miljarder kronor.

Moderaterna välkomnar att regeringen tagit fram en ny och ambitiös strategi för Syrien, och det är bra att regeringen kopplar ihop det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet. Strategin ger dock för lite vägledning om vad som faktiskt ska göras, och flera av de förslag som regeringen lägger fram är svåra att genomföra i praktiken utan att samarbeta med Assadregimen då merparten av de områden som biståndet riktas till är kontrollerade av Isil.

EU är den centrala aktören i kampen mot Isil. Vi måste accelerera genomförandet av de redan överenskomna strategierna och fokusera arbetet på EU-nivå. Det är viktigt att det som görs är samordnat mellan interna och externa dimensioner och mellan institutionernas och medlemsstaternas insatser. EU:s myndigheter måste arbeta mer aktivt utanför Europas gränser och förstärka arbetet med kapacitetshöjande insatser.

Det är fundamentalt att stoppa de finansiella flödena till Isil. Mer måste göras för att stoppa inflödet av kapital. Redan för ett år sedan uppmanades kommissionen att komma med förslag på det här området, vilket kommissionen ännu inte har gjort. Mycket ansvar ligger nu också på medlemsstaterna själva att ta fram nationella lagstiftningar som kan stoppa finansiering av terrorism.

Sverige måste titta på vilka ytterligare militära medel som vi kan bistå med i kampen mot Isil. Det var tydligt både i förfrågan från USA och Frankrike att man ville ha stöd av Sverige i form av spaningsplan, och det ska vi bistå med. Vi ska vara beredda att göra mer.

Parallellt måste vi arbeta för att bemöta anti-västlig propaganda. Isils propagandamaskineri är centralt i rekryteringen av stridande. Här behövs strategisk kommunikation och insatser för att bemöta progandan och förhindra radikaliserings. Mycket mer behöver göras, inte minst i sociala medier. Det är viktigt att, i digitala miljöer där det förekommer våldsförhållande budskap som utgör verktyg i rekrytering till extremistiska organisationer och konstellationer, sprida positiva motbudskap om demokrati och våra grundläggande värden.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:202 av Fredrik Malm (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kurdistan.

2014/15:417 av Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör göra det till en prioriterad utrikespolitisk fråga att EU, FN och andra internationella organ ska arbeta mer aktivt för kristendomens och de kristna folkens överlevnad i Mellanöstern.

2014/15:679 av Said Abdu (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att undanröja de hinder som försvårar för människor från de palestinska områdena att idka handel med EU-länder.

2014/15:871 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att upprätta en skyddszon i norra Irak för förföljda minoriteter.

2014/15:879 av Tuve Skånberg (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige, genom EU och det internationella samfundet, bör arbeta för att lyfta religionsfrihetsfrågorna och skyddet för minoriteter, särskilt i Mellanöstern och Nordafrika.

2014/15:1392 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka mer aktivt för kristnas och andra minoriteters rättigheter i Mellanöstern.

2014/15:1396 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ingen statsledning där Hamas ingår ska betraktas som legitim av Sverige.

2014/15:1399 av Tuve Skånberg (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella sammanhang aktivt ska verka för att palestinska flyktingar som är bosatta i arabländer ska få möjlighet att få medborgarskap i dessa länder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla Unrwa och överföra administrationen av de palestinska flyktingarna till UNHCR.

2014/15:1554 av Caroline Szyber och Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige även framgent, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör lyfta fram frågan om kurdernas situation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige även framöver, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör vara drivande i arbetet med att få till stånd en fredlig och för båda parter tillfredsställande lösning mellan den turkiska regeringen och den kurdiska befolkningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skydda civila i Kobane enligt FN-principen om skyldighet att skydda, responsibility to protect (R2P).

2014/15:1722 av Désirée Pethrus och Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör verka för att palestinska barn på de ockuperade områdena räknas som myndiga först från 18 års ålder och att de först efter denna ålder kan dömas till fängelsestraff.

2014/15:1742 av Johan Büser (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna staten Västsahara.

2014/15:1882 av Birgitta Ohlsson m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra det till den högsta utrikespolitiska prioriteringen att stoppa IS (Islamiska staten) framfart i Syrien och Irak.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska erbjuda kurderna militärt stöd för att skydda deras fronter och pressa tillbaka IS (Islamiska staten).

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja en process för att överbygga motsättningarna i Irak.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i utrikes- och biståndspolitiken bör prioritera skyddet av minoriteter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja en utveckling mot regionalt självstyre för assyrier, syrianer och kaldéer på Nineveslätten i Irak.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja den demokratiska process mot en eventuell självständighet som nu pågår i KRG.

2014/15:2092 av Yilmaz Kerimo (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en kommission med syfte att se till att de kristna assyrierna/syrianerna/kaldéerna erbjuds en frizon under FN:s överinseende.

2014/15:2094 av Yilmaz Kerimo (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det kristna kulturarvet i sydöstra Turkiet.

2014/15:2105 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett självständigt Kurdistan.

2014/15:2146 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnen i Palestina.

2014/15:2165 av Shadiye Heydari m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja kraven på en folkomröstning om självstyre för irakiska Kurdistan.

2014/15:2195 av Lawen Redar (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör analysera behovet av lagändringar för att ursprungsmärka varor och produkter från bosättningar på ockuperad mark.

2014/15:2196 av Lawen Redar (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna staten Västsahara.

2014/15:2266 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna Västsahara som en självständig nation.

2014/15:2295 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna Västsahara och dess exilregering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upprättandet av en västsaharisk representation i Sverige i samband med erkännandet.

2014/15:2301 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen under FN:s överinseende bör verka för att Iran som medlem av Internationella arbetsbyrån (ILO) ratificerar de tre kärnkonventionerna om organisationsrätten, förhandlingsrätten och minimiålder för arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen vid dialoger med Iran bör uppmärksamma landets kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

2014/15:2311 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt stöd för Mellanösterns kristna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en fredad zon för kristna flyktingar i norra Irak.

2014/15:2398 av Robert Halef (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige genom FN bör verka för att införa en fredad zon för kristna i Irak och att Sverige bör bistå med humanitärt stöd.

2014/15:2436 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för bilaterala kontakter med Irak bör motverka barn gifte i landet.

2014/15:2743 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra beslutet om att erkänna Västsahara med anledning av riksdagens betänkande 2012/13:UU8.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att den utlovade folkomröstningen i Västsahara genomförs.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka biståndet till de västsahariska flyktinglägren.

2014/15:2745 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om principerna för en tvåstatslösning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa krav på Palestinska myndigheten och Palestinas befrielseorganisation (PLO).

2014/15:2766 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör visa sitt tydliga stöd för kristna kopter i Egypten och verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens nya regering att garantera kristnas säkerhet och rättigheter samt stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som finns runt om i landet.

2014/15:2797 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska erkänna det kurdiska folket rätt till självbestämmande.

2014/15:2818 av Åsa Westlund (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erkänna staten Västsahara.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att utöka Minursos mandat till att ingripa vid övergrepp mot de mänskliga rättigheterna samt att

ge FN:s höga kommissarie för mänskliga rättigheter i särskilt uppdrag att undersöka situationen vad gäller mänskliga rättigheter i Västsahara.

2014/15:2936 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ytterligare bör verka för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör visa sitt tydliga stöd för de kristna i Syrien och Irak och andra utsatta minoriteter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att FN upprättar en säker zon för utsatta minoriteter i konfliktområdena i Irak och Syrien.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en långsiktig, konstitutionell lösning utarbetas, som i praktiken tar hänsyn till, skyddar och bevarar områdets religiösa och kulturella minoriteter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det skapas ett område för kristna på Nineveslätten med egen autonomi eller självstyre.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en långsiktigt hållbar lösning som tar hänsyn till kurdernas anspråk på utökat självstyre såväl som andra gruppers krav i Irak.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:128 av Hans Linde m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stödja Palestina i det fortsatta arbetet mot att erkännas som fullvärdig medlem av FN och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt bör agera för att förhindra att nya israeliska bosättningar tillkommer på palestinsk mark och för att befintliga bosättningar avvecklas omgående, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att införa en tydlig ursprungsmärkning av israeliska bosättningsprodukter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att utforma förslag som förbjuder svenska företag och investerare att bedriva ekonomiskt samarbete i form av

- handel och investeringar med illegala bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem i FN bör driva på för att tortyrkommittén särskilt ska utreda Israels eventuella brott mot tortyrkonventionen och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Israel ska ansluta sig till Internationella brottsmålsdomstolen och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera för att förhindra att bygget av muren fortgår samt att den mur som redan har byggts på ockuperad mark rivs, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i fortsatta förhandlingar bör driva att frågan om flyktingarnas rätt att återvända ska föras upp på dagordningen och att resolution 194 ska respekteras och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som enskild stat liksom inom ramen för FN och EU, ska kräva att Gazaremsans luft-, sjö- och landvägar öppnas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, både som enskilt land och som medlem i FN, bör agera tydligt och kraftfullt för att de israeler såväl som de palestinier som gjorde sig skyldiga till krigsförbrytelser under Israels anfallskrig mot Gazaremsan ska ställas inför rätta och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande i arbetet med att utforma en gemensam hållning gentemot Israels sabotage av humanitära insatser och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, inom ramen för EU och FN, bör verka för att Israel ska hållas ekonomiskt ansvarigt för den omfattande förstörelsen under landets anfallskrig mot Gazaremsan och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör kräva att de skyldiga, både de som gett order om bordningen – i samtliga fall – och de som utfört den, ställs inför rätta för brott mot folkrätten, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör kräva att en oberoende utredning av sabotagen mot Ship to Gaza och mot Gazas Ark genomförs och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ha kontakter med samtliga parter, understödja försöken till inom-palestinsk försoning och inom EU och FN verka för att både Hamas

- och al-Fatah inkluderas i framtida fredsförhandlingar, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till ett vapenembargo inom EU och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stoppa all vapenhandel, kalla hem militärattachén från Tel Aviv och avbryta allt militärt samarbete med Israel och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskild stat som medlem i EU och FN, konsekvent ska uppmärksamma de grova och omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Iran och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskilt land som medlem av EU och FN, ska kräva att alla politiska fångar frigges samt att FN:s rapportör för de mänskliga rättigheterna i Iran beviljas inresa i landet, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskilt land som medlem av EU och FN, ska uppmärksamma de grova och omfattande kränkningarna av de etniska och religiösa minoriteternas rättigheter i Iran och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör inleda en dialog med de svenska företag som är verksamma i Iran om de mänskliga rättigheterna, inklusive de fackliga rättigheterna, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskild stat som medlem i EU och FN, i alla sina kontakter med Iran ska uppmärksamma kvinnornas situation i landet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskilt land som medlem i EU och FN, ska agera för att Iran lever upp till sina internationella åtaganden gällande barns rättigheter, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, som såväl enskild stat som medlem i EU och FN, i alla sina kontakter

med Iran ska uppmärksamma hbtq-personers situation i landet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:540 av Fredrik Malm (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kurdistan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:784 av Robert Hannah (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att Turkiet ska stoppa svenskar som har för avsikt att ansluta sig till terroristorganisationer från att passera Turkiets gränser till Syrien och Irak, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Turkiet ska erkänna folkmordet 1915 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Turkiet ska sluta begå brott mot mänskligheten mot kurder och andra etniska minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Turkiet ska sluta döma journalister till fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1144 av Annika Lillemets och Valter Mutz (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kalla hem Sveriges militärattaché i Israel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa all import av vapen och övrig krigsmateriel från Israel och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1212 av Said Abdu (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att undanröja de hinder som försvårar för människor från de palestinska områdena att idka handel och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1266 av Robert Halef (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska erkänna folkmordet i Syrien och Irak 2014–2015 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering ska verka för att EU och FN erkänner folkmordet i Syrien och Irak 2014–2015 och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1267 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering i EU bör uppmärksamma mandéernas utsatta situation i Irak och verka för en diskussion med Iraks regering i syfte att påtala Iraks ansvar att skydda mandéerna från förföljelse, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1268 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN upprättar en fredad zon i Nineve-regionen i Irak och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1269 av Robert Halef (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska verka för fred i Syrien och genom en internationell konferens i Sverige uppmärksamma kristnas och andra minoriteters utsatta situation i Mellanöstern, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN tar initiativ till diplomatiska överläggningar mellan berörda nationer som kan bidra till fred, liksom representanter för de olika folkgrupperna, såsom syrianer och kurder, för att få ett slut på inbördeskriget i Syrien, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1271 av Robert Halef (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering bör erkänna folkmordet 1915 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysa den 24 april till minnesdag för offren för folkmordet 1915 och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1409 av Monica Green (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till kvinnorna i Palestina och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1410 av Yilmaz Kerimo och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det kristna kulturarvet i sydöstra Turkiet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1497 av Désirée Pethrus och Caroline Szyber (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framgent, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör lyfta fram frågan om kurdernas situation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även framöver, såväl bilateralt som inom ramen för EU-samarbetet, bör vara drivande i arbetet med att få till stånd en fredlig och för båda parter tillfredsställande lösning mellan den turkiska regeringen och den kurdiska befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda civila i Kobane enligt FN-principen om skyldighet att skydda, Responsibility to Protect (R2P), och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1522 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om erkännande av Västsahara och dess exilregering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upprättande av en västsaharisk representation i Sverige i samband med erkännande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1532 av Thomas Strand m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör bevaka att den irakiska regeringens beslut om tre självstyrande provinser förverkligas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen via EU bör agera i internationella forum för att stabilisera den interna säkerhetspolitiska situationen i Irak bl.a. genom politiskt samarbete, handel och samarbetsprojekt inom det civila samhället och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2111 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principerna för en tvåstatslösning och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på palestinska myndigheten och PLO och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om villkor för bistånd till palestinska myndigheten och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2127 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att visa sitt tydliga stöd för kristna kopter i Egypten och verka för att FN och EU ställer tydliga krav på Egyptens regering att garantera kristnas säkerhet och rättigheter samt stoppa de uppmaningar till våldsanvändning gentemot kristna som finns runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2128 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra det med anledning av riksdagens betänkande 2012/13:UU8 fattade beslutet om att erkänna Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den utlovade folkomröstningen i Västsahara genomförs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka biståndet till de västahariska flyktinglägren och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2129 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ytterligare bör verka för att uppmärksamma de humanitära och kulturella värden som håller på att gå förlorade i inbördeskrigens Syrien och Irak, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör visa sitt tydliga stöd för de kristna i regionen och andra utsatta minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att FN upprättar en säker zon för utsatta minoriteter i konfliktområdena i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena – för att förhindra situationer liknande den med de svältande flyktingarna i Sinaibergen – och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en långsiktig, konstitutionell lösning utarbetas, som i praktiken tar hänsyn till, skyddar och bevarar områdets religiösa och kulturella minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett område för kristna på Nineveslätten med egen autonomi/självstyre och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en långsiktigt hållbar lösning som tar hänsyn till kurdernas anspråk på utökat självstyre såväl som andra grupper i Irak och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2141 av Emanuel Öz och Yilmaz Kerimo (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för fred och försoning i Syrien och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samverka för fred bör ske med alla syriska parter som inte är terroristförklarade i konflikten, detta i enlighet med ordförandeuttalandet S/PRST/2015/15 från FN:s säkerhetsråd den 17 augusti 2015 och med hänsyn till kontinuiteten i de syriska regeringsinstitutionerna och upprätthållandet av den offentliga servicen, och riksdagen tillkännager detta för regeringen
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omedelbart öppna vägar inne i Syrien för att skydda den särskilt utsatta kristna befolkningen och andra minoritetsgrupper och i synnerhet för att befria och långsiktigt hjälpa offren för IS och andra terroristorganisationers våld mot kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2144 av Åsa Westlund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en märkning av varor från de israeliska bosättningarna på ockuperad mark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2145 av Åsa Westlund (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna staten Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge tullmyndigheterna i uppgift att aktivt kontrollera att jordbruksprodukter från Marocko inte härstammar från det ockuperade Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka Minursos mandat till att gälla ingripanden vid övergrepp mot de

mänskliga rättigheterna samt att ge FN:s höga kommissarie för mänskliga rättigheter i särskilt uppdrag att undersöka situationen vad gäller mänskliga rättigheter i Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2158 av Azadeh Rojhan Gustafsson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen under FN:s överinseende bör verka för att Iran som medlem av FN:s arbetsorganisation ILO ratificerar de tre kärnkonventionerna om organisationsrätten, förhandlingsrätten och minimiålder för arbete, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid dialog med Iran bör uppmärksamma politiska fångars situation i fängelset och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid dialog med Iran bör uppmärksamma landets kränkningar av mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2191 av Johan Büser och Yasmine Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna staten Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2404 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering inte bara i ord utan även i handling ska ge stöd till en tvåstatslösning mellan Israel och Palestina och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering ska verka för att parterna i konflikten hanterar utestående frågor om gränsdragningar, blockaden mot Gaza, bosättningar, flyktingproblematiken och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering ska verka för att parterna i konflikten främjar kvinnors rättigheter och aktiva deltagande i konfliktlösningsarbetet i enlighet med FN-resolution 1325 och efterföljande resolutioner och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2678 av Sofia Damm m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att FN upprättar en fredad zon i norra Irak och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2802 av Jabar Amin (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka aktivt på det internationella planet för att den israeliska regeringens blockad av Gaza ska hävas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2803 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka internationellt för att få till stånd en FN-ledd folkomröstning i de olika delarna av Kurdistan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2809 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska erkänna det kurdiska folket rätt till självbestämmande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2818 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna folkmordet på olika minoriteter i Ottomanska riket och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2840 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Västsahara som en självständig nation och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2900 av Markus Wiechel och Jeff Ahl (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat stöd till kurddominerade områden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna ett självständigt Kurdistan i norra Irak och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer självstyre till kurddominerade områden i Syrien, Turkiet och Iran och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2908 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att erkänna Islamiska statens systematiska mord som pågår i Irak och Syrien som folkmord och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.9 Sönderfallande stater och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3192 av Robert Hannah (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska delta med militära och humanitära medel för att bidra till att utrota terrororganisationen Islamiska staten, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de pågående brotten som Islamiska staten gör sig skyldiga till mot kristna, yazidier och andra religiösa minoriteter utgör folkmord och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avslås av utskottet i förslagspunkt 10

Övriga yrkanden

Motion	Motionärer	Yrkande
2014/15:202	Fredrik Malm (FP)	1
2014/15:417	Robert Hannah och Birgitta Ohlsson (FP)	1
2014/15:679	Said Abdu (FP)	1
2014/15:871	Annika Eclund (KD)	1
2014/15:879	Tuve Skånberg (KD)	2
2014/15:1392	Mikael Oscarsson (KD)	1
2014/15:1396	Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (KD)	1
2014/15:1399	Tuve Skånberg (KD)	1 och 2
2014/15:1554	Caroline Szyber och Désirée Pethrus (KD)	1, 2 och 3
2014/15:1722	Désirée Pethrus och Annika Eclund (KD)	1
2014/15:1742	Johan Büser (S)	1
2014/15:2092	Yilmaz Kerimo (S)	1
2014/15:2094	Yilmaz Kerimo (S)	1
2014/15:2105	Markus Wiechel (SD)	1
2014/15:2146	Monica Green m.fl. (S)	1
2014/15:2165	Shadiye Heydari m.fl. (S)	1
2014/15:2195	Lawen Redar (S)	1
2014/15:2196	Lawen Redar (S)	1
2014/15:2266	Markus Wiechel (SD)	1
2014/15:2295	Hillevi Larsson m.fl. (S)	1 och 2
2014/15:2301	Azadeh Rojhan Gustafsson (S)	1 och 2
2014/15:2311	Mikael Oscarsson (KD)	1 och 2
2014/15:2398	Robert Halef (KD)	1
2014/15:2436	Désirée Pethrus (KD)	1
2014/15:2797	Lawen Redar m.fl. (S)	1
2014/15:2818	Åsa Westlund (S)	1 och 3
2015/16:540	Fredrik Malm (FP)	1
2015/16:784	Robert Hannah (FP)	1, 2, 3 och 4
2015/16:1144	Annika Lillemets och Valter Mutt (MP)	1 och 2
2015/16:1212	Said Abdu (FP)	1
2015/16:1267	Robert Halef (KD)	1
2015/16:1268	Robert Halef (KD)	1
2015/16:1269	Robert Halef (KD)	1 och 2
2015/16:1271	Robert Halef (KD)	1 och 3
2015/16:1409	Monica Green (S)	1
2015/16:1410	Yilmaz Kerimo och Azadeh Rojhan Gustafsson (S)	1
2015/16:1497	Désirée Pethrus och Caroline Szyber (KD)	1, 2 och 3
2015/16:1522	Hillevi Larsson m.fl. (S)	1 och 2
2015/16:1532	Thomas Strand m.fl. (S)	1 och 2

2015/16:2141	Emanuel Öz och Yilmaz Kerimo (S)	1, 2 och 3
2015/16:2144	Åsa Westlund (S)	1
2015/16:2145	Åsa Westlund (S)	1, 2 och 3
2015/16:2158	Azadeh Rojhan Gustafsson (S)	1, 2 och 3
2015/16:2191	Johan Büser och Yasmine Larsson (S)	1
2015/16:2802	Jabar Amin (MP)	1
2015/16:2803	Jabar Amin m.fl. (MP)	1
2015/16:2809	Lawen Redar (S)	1
2015/16:2818	Markus Wiechel (SD)	1
2015/16:2840	Markus Wiechel (SD)	1
2015/16:2908	Magnus Oscarsson (KD)	1